

BinnenBand

jaargang 14 nr. 64 - oktober 2009

EEN BAND TUSSEN BINNENLANDS BESTUUR EN DE LOKALE BESTUREN

Vlaams regeerakkoord
2009-2014: elementen
van Binnenlands Bestuur,
Stedenbeleid en Inburgering

Hinderpalen op de weg naar
kwaliteit

Strategisch sturen in Vlaamse
steden

Hebben lokale en provinciale
mandatarissen nog wel een
statuut?

De weg naar een actief lokaal
onderwijsbeleid

Schepen van Buitenlandse
Zaken, iets voor u?

Grensoverschrijdende
samenwerking tussen
Nederlandse en Vlaamse
lokale overheden

Vormingscentrum voor lokale
besturen: subsidies

10/09

Schepen van Buitenlandse Zaken, iets voor u?

Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur geeft de lokale en provinciale publieke sector internationale verruiming en uitstraling.

Lees verder op pagina 23

colofon

BinnenBand
tweemaandelijks uitgave van het
Agentschap voor Binnenlands Bestuur
Vlaamse overheid

bestemd voor o.m. de gemeentebesturen,
de intergemeentelijke verenigingen,
de gemeentebedrijven,
de provinciebesturen en de OCMW's

verantwoordelijke uitgever

Guido Decoster, administrateur-generaal
Boudewijnlaan 30 bus 70, 1000 Brussel

hoofredactie

Katie Heyse - 02 553 39 90

redactieraad

Kris Coupé, Janneke Cocle,
Jeroen Dejonckheere, Tom Doesselaere,
Chris Rollewagen, Lieve Raïglot,
Martine Tobback, Karina Tastenhoye,
Veerle Van Vaerenbergh

lay-out

Sylvie Van de Waeter

coördinatie en eindredactie

afdeling Organisatie en Beheer

druk

Enschedé-Van Muysewinkel, Evere

Afgiftekantoor Brussel X

in dit nummer

- 1 Vlaams regeerakkoord 2009-2014: elementen van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Inburgering
- 7 Hinderpalen op de weg naar kwaliteit: secretarissen aan het woord
- 12 Strategisch sturen in Vlaamse steden: sleutelen aan een beleidsrelevant theoretisch model
- 15 Hebben lokale en provinciale mandatarissen nog wel een statuut?
- 19 De weg naar een actief lokaal onderwijsbeleid
- 23 Schepen van Buitenlandse Zaken, iets voor u?
- 26 Grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse lokale overheden
- 30 Vormingscentrum voor lokale besturen: toekenning subsidies aan vormingsinitiatieven
- 31 Parlementaire vragen
- 35 Richtlijnig
- 36 Tot slot

Vlaams regeerakkoord 2009-2014: elementen van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid en Inburgering

In dit artikel krijgt u uittreksels uit het regeerakkoord van de passages die betrekking hebben op het binnenlands bestuur, het stedenbeleid en het inburgeringsbeleid. Dat zijn de drie thema's waarrond het Agentschap voor Binnenlands Bestuur werkt.

In het decembernummer van BinnenBand zal een bijdrage verschijnen over de beleidsnota's die de ministers Geert Bourgeois (beleidsnota binnenlands bestuur en beleidsnota inburgering) en Freya Van den Bossche (beleidsnota stedenbeleid) zullen indienen. Hierin leggen ze de klemtonen van het beleid dat ze de komende vijf jaar wensen uit te bouwen.

Binnenlands Bestuur

Het Vlaamse regeerakkoord "Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden: voor een vernieuwende, duurzame en warme samenleving" legt bijzonder belangrijke accenten voor het binnenlands bestuur in Vlaanderen: de Vlaamse Regering zal werken aan een interne staats-hervorming waarin sterke gemeenten centraal staan. We brengen het bestuur dicht bij de burger. De beleidsklemtoon ligt bij de gemeenten aan de ene kant en Vlaanderen aan de andere kant. We werken aan de versterking van de bestuurskracht van alle lokale besturen op basis van de subsidiariteit en een drastische vereenvoudiging van de intermediaire structuren en organen. De Vlaamse Regering werkt aan een partnerschap met sterke lokale besturen.

Hierna volgt een overzicht van de meest relevante onderdelen uit het akkoord die

betrekking hebben op het binnenlands bestuur of die er nauw verband mee houden.

Inleiding: een slagkrachtige overheid

Een slagkrachtige werking van het overheidsapparaat

Meetbare efficiëntiewinsten

We zetten de werkzaamheden van de Commissie Efficiënte en Effectieve Overheid verder als 'extern' klankbord en toetssteen om het efficiëntietraject in dialoog en betrokkenheid met relevante maatschappelijke stakeholders vorm te geven. Ook de lokale en provinciale besturen worden daarbij als gesprekspartner betrokken.

Vernieuwend personeelsbeleid

Dit vraagt ook om een vernieuwende aanpak in het personeelsbeleid van

de Vlaamse administratie. We moeten verder investeren in talentrijke, geëngageerde personeelsleden, die via interne mobiliteit en herschikkingen breed inzetbaar zijn, ook tussen en binnen de bestuurslagen. De verwachte uitstroom aan personeelsleden door de vergrijzing van het personeelsbestand biedt kansen om, via gericht maatwerk, gewijzigde of nieuwe personeelsbehoeften op te vangen. Lineaire ingrepen werken daarbij steeds suboptimaal.

- Om de personeelskost te beheersen is het noodzakelijk dat we de taken en toegevoegde waarde van elke overheidsdienst evalueren, waarbij we het subsidiariteitsbeginsel zowel intra- als interbestuurlijk toepassen.
- Vacatures voor de Vlaamse overheid - en op termijn ook voor de andere overheden - zullen worden bekendgemaakt via één loket. Bij de selectie van kandidaten gaat men

uit van competenties. De klemtoon verschuift daarbij van louter diploma-gericht werven naar rekrutering op basis van competentie inclusief ervaring. Het werven op basis van extern verworven competenties is daarbij een eerste stap. Buitenlandse diploma's worden sneller geëvalueerd op hun gelijkwaardigheid. Kandidaten worden niet nodeloos opnieuw getest. Personeelsbehoeften worden pro-actief in kaart gebracht zodat elk bestuur tijdig kan inspelen op problemen die er zouden ontstaan ten gevolge van vergrijzing en/of knelpunctfuncties. De Vlaamse overheden staan ook echt open voor buitenlands talent.

Een open en innovatieve overheid

Samen tegen de verkokering

De gouverneurs krijgen een coördinerende opdracht om op permanente basis beleidsprocessen, controleopdrachten en werking van de gedeconcentreerde diensten van de Vlaamse overheid af te stemmen op deze van de andere bestuursniveaus. Door hun voeling met de lokale en provinciale praktijk kunnen zij op vraag van de besturen het dagelijks partnerschap met Vlaanderen faciliteren en stroomlijnen.

In samenspraak met ondermeer de mediasector, binnenlands bestuur en bestuurszaken richten we een Vlaams Archief Instituut op.

Administratieve vereenvoudiging

De invoering van de nieuwe organieke decreten van de lokale en provinciale besturen wordt van nabij opgevolgd, zodat waar nodig bijstellingen en vereenvoudigingen kunnen gebeuren. Voor deze opvolging wordt een werkgroep samengesteld uit vertegenwoordigers van de Vlaamse overheid en van de lokale en provinciale besturen.

De Vlaamse Regering erkent binnen de budgettaire mogelijkheden, nieuwe lokale geloofsgemeenschappen. De bevoegde lokale besturen zullen de voorbereiding en indiening van de erkenningsdossiers door de erkende erediensten begeleiden.

Digitale instrumenten

De sleutel tot meer doeltreffende administratieve vereenvoudiging ligt in verhoogde inspanningen om te komen tot een geïntegreerde uitbouw van het intra- en interbestuurlijk gegevensverkeer (kruispuntbanken, netwerkdiensten, informatieportalen) als noodzakelijke onderbouw voor diverse strategische beleidsprojecten. Dat raamwerk, gebaseerd op eenmalige gegevensopvraging, authentieke gegevensbronnen en maximale gegevensdeling tussen overheden, kan substantiële efficiëntiewinsten opleveren in termen van kwaliteit, snelheid en transparantie van de overheidsdienstverlening. We streven ernaar dat de lokale en provinciale besturen zich daarbij maximaal kunnen aansluiten ten behoeve van hun eigen dienstverlening.

In uitvoering van diverse Europese richtlijnen (Inspire, EDRL[...]) bouwen we op interbestuurlijk vlak kruispuntbanken, inzonderheid rond persoons- en bedrijfsinformatie, geo-informatie en dienstenaanbod.

Om een betere digitale dienstverlening aan burgers, bedrijven en organisaties te kunnen aanbieden zullen we de verschillende initiatieven bundelen die de ruggegraat vormen voor dit geïntegreerd intra- en interbestuurlijk gegevensverkeer. Door die middelen en expertise samen te brengen wordt een meer geïntegreerde aanpak mogelijk voor de verdere uitbouw van die generieke instrumenten voor gegevensuitwisseling met burgers, bedrijven en organisaties en wordt een betere afstemming mogelijk op de transversale beleidsprojecten opgenomen in de Vlaamse Toekomstvisie 2020.

We blijven zorgen dat in deze kennismaatschappij iedereen dezelfde toegang en kansen krijgt om gebruik te maken van die digitale instrumenten.

Financieel beheer gericht op zuinigheid en transparantie

De overheden moeten transparante verantwoording afleggen over wat zij doen met het belastinggeld. Dat vereist heldere budgettaire verantwoordingsdocumenten en grondig gedocumenteerde beleidsrelevante indicatoren als basis voor de politieke besluitvorming. Zonder in te boeten op de garanties om maximale zekerheid te verwerven over de goede werking van de overheidsadministratie, werken we aan een stroomlijning en afstemming van alle actoren betrokken in het audit- en controleproces, om te komen tot een minimale audit-, controle- en planlast voor de gecontroleerden, ook tussen de bestuurslagen. Door innovatie van processen en organisatie, in het bijzonder van de ondersteunende diensten, kan het topmanagement de overheadkosten terugdringen. We bouwen ook toetsingsinstrumenten uit met het oog op een meer efficiënte en effectieve aanpak van de subsidieregelingen.

Minder bestuurlijke drukte door een interne staatshervorming

In het bestuurlijk landschap worden we geconfronteerd met een veelheid aan bestuurslagen en instanties die over eenzelfde beleidsmaterie beslissingsbevoegdheid hebben. Deze historisch gegroeide inefficiëntie is een belangrijke factor in de administratieve lastenverhoging naar burgers en bedrijven. Een hergroepering van bevoegdheden dringt zich op, vanuit een breed gedragen partnerschap met de lokale en provinciale besturen. Per beleidssector kijken we na hoe we de huidige versnippering van bevoegdheden over verschillende bestuurslagen kunnen aanpassen tot meer homogene pakketten en sleuteltaken per bestuurslaag.

Deze 'interne staatsvorming' moet per beleidssector opgestart worden met een brede betrokkenheid van alle bestuurslagen. In het bijzonder zullen we het provinciale bestuursniveau, de intercommunales, de gedeconcentreerde en andere intermediaire bestuursvormen doorlichten op doorheen de tijd ontstane mengvormen van beleid of nichebeleid. Zo komen we tot een sluitende lijst van provinciale bevoegdheden die een grondgebonden karakter hebben. De provincies fungeren daarbij ook als regisserend en afstemmend intermediair niveau.

De bedoeling is om het bestuur dichter bij de burger te brengen. We opteren voor een opbouw van onder uit. Daarin staan sterke gemeenten centraal. Zij krijgen meer bevoegdheden. De klemtoon ligt bij de gemeenten aan de ene kant en Vlaanderen aan de andere kant. Een vereenvoudiging van de interveniërende bestuurslagen is noodzakelijk om te komen tot een efficiëntere en effectievere werking van de overheid. Met de lokale en provinciale besturen maken we goede taakafspraken zodat het aantal interveniërende bestuurslagen per beleidssector gereduceerd wordt tot maximaal twee.

We verminderen het aantal provincieraadsleden tot maximaal 72 raadsleden in provincies met meer dan één miljoen inwoners en tot maximaal 63 raadsleden in provincies met minder dan één miljoen inwoners. De apparenteringsregels voor de provincieraadsverkiezingen zullen toegepast worden op basis van de senatoriale kiesomschrijvingen. Er wordt een kiesdrempel vastgelegd van vijf procent berekend op provinciaal niveau. We hertekenen de kiesdistricten voor de provincieraadsverkiezingen waarbij er per district minstens 6 raadsleden te verkiezen zijn.

De Vlaamse overheid moedigt vrijwillige fusie van gemeenten aan en verleent ondersteuning onder meer via een eenmalige subsidiebonus.

Vrijwillige fusie van gemeente en OCMW wordt decretaal mogelijk gemaakt. De Vlaamse overheid verleent daarbij ondersteuning onder meer via een eenmalige subsidiebonus.

Naar analogie met de gehanteerde ontvoogdingsmogelijkheden voor Ruimtelijke Ordening, moeten de lokale besturen, binnen een afgesproken kader van kwaliteitsgarantie, ook de mogelijkheid krijgen om op eigen initiatief bepaalde taken te regisseren en te organiseren. De benodigde middelen daartoe zullen overgedragen worden.

In dit kader wordt in elk geval het systeem van koppelsubsidies afgeschaft. Tegelijkertijd wordt in dit takendebat ook de planlast drastisch afgebouwd en worden de toezichtregelingen per beleidssector kritisch herbekeken. Daarbij wordt een samenbundeling van alle planverplichtingen bij de aanvang van de gemeentelijke bestuursperiode gerealiseerd en kunnen vormen van specifiek toezicht enkel de uitzondering zijn.

We stellen een inventaris op van de koppelsubsidies en werken vervolgens de vereiste decretale wijzigingen uit om die koppelsubsidies af te schaffen.

In het kader van de planlastverlichting komen we tot een legislatuurplan, waarbij outputcontrole en benchmarking mogelijk is. Die werkwijze getuigt van een volwassen partnerschap met de lokale en provinciale besturen. Er zal worden bekeken welke controle-instrumenten in deze context het meest geschikt zijn. De verschillende plannen die de lokale en provinciale besturen nu maken (cultuurbeleidsplan, jeugdbeleidsplan, sportbeleidsplan, milieubeleidsplan[...]) verdwijnen en worden geïntegreerd in dit meerjarenplan.

De Vlaamse Regering zal een commissie oprichten, samengesteld uit gemeentemandatarissen en experts, die verdere concrete beleidsaanbevelingen uitwerkt

die leiden tot minder planlasten, een sterke administratieve vereenvoudiging en efficiëntiewinsten van de op de gemeenten toepasselijke decreten. Die commissie zal haar voorstellen ten laatste eind mei 2010 voorleggen.

Een decretale regeling voor de interbestuurlijke samenwerking zal uitgewerkt worden zodat het mogelijk wordt om via ruime samenwerkingsverbanden efficiënt in te spelen op de specifieke omstandigheden die zich in sommige streken voordoen.

We maken een inventaris van alle bestaande vormen van specifiek toezicht. Die vormen van specifiek toezicht waarvan niet aangetoond kan worden dat ze niet kunnen uitgeoefend worden via het algemeen toezicht, schaffen we af.

Tegen het einde van 2010 zal de Vlaamse Regering een concreet voorstel doen over het bestuurs- en fiscaal instrumentarium, bruikbaar en op maat van het Vlaanderen van de 21e eeuw. We gaan actief op zoek naar de mogelijkheden naar meer eerlijke en bruikbare fiscale instrumenten die de inkomsten van alle bestuursniveaus veiligstellen en toelaten meer sturend op te treden. We bewaken bij die zoektocht naar een nieuw instrumentarium de mogelijkheid voor de lokale en provinciale overheid om een evenwicht te vinden tussen de bijdrage van gezinnen en de bijdrage van bedrijven.

Partnerschap met sterke lokale besturen

De Vlaamse Regering zet zich tijdens deze beleidsperiode sterk in voor de verbetering van de eigen binnenlandse organisatie. Uitgangspunten daarbij zijn: het beginsel van de subsidiariteit, de versterking van de bestuurskracht van alle lokale besturen, een drastische vereenvoudiging van de vele intermediaire structuren en organen, herfinanciering van de steden en gemeenten, een sterk

partnerschap tussen Vlaanderen en de provincies en de lokale besturen op basis van gelijkwaardigheid. De Vlaamse Regering stelt zich tijdens deze legislatuur terughoudend op bij nieuwe decreten, uitvoeringsbesluiten en richtlijnen die effect hebben op de lokale besturen. Nieuwe regelgeving beperkt zich tot hoofdlijnen, en schrappt en vereenvoudigt tegelijkertijd bestaande regels.

De Vlaamse Regering staat mee in om de werking van het lokale en provinciale bestuursniveau kwalitatief te verbeteren, onder andere door vorming van ambtenaren en e-government. De Vlaamse Regering neemt ook diverse initiatieven om de financiële situatie van de lokale besturen te verbeteren.

De Vlaamse Regering zal in overleg met de lokale en provinciale besturen, het decreet op de intergemeentelijke samenwerking aanpassen en uitbreiden tot interbestuurlijke samenwerking. Zeker die elementen uit het decreet die voor bijkomende administratieve werklast zorgen, zonder dat het nut ervan aangetoond is, worden geschrapt.

De Vlaamse Regering zal onderzoeken hoe Vlaanderen de lokale besturen kan helpen bij de opbouw van een tweede pensioenpijler.

Alle Vlaamse beslissingen toetsen we vooraf op hun gevolgen voor de lokale en provinciale besturen op het vlak van personeel, werkingsuitgaven en investeringen. De Vlaamse Regering engageert zich om blijvend het Belfortprincipe toe te passen.

[...]

Het Vlaamse beleid staat open tegenover de wereld

[...]

Internationaal beleid

We voeren een actief buurlandenbeleid en maximaliseren onze interregionale sa-

menwerking. In het bijzonder met onze buurlanden en buurregio's bouwen we grensoverschrijdende samenwerkingsverbanden uit, ook via de Europese Groepering Territoriale Samenwerking (EGTS), met het oog op een grotere cohesie op zoveel mogelijk bevoegdheidsdomeinen.

[...]

Staatshervorming, Brussel, Vlaamse Rand

De Vlaamse Rand verdient verder bijzondere aandacht

Het actieve beleid tijdens de voorbije regeerperiode wenste het Nederlandstalig karakter van de Vlaamse Rand rond Brussel te ondersteunen en de leefbaarheid ervan te versterken. Toch blijven de uitdagingen groot zoals blijkt uit het recent rapport van de Studiedienst van de Vlaamse Regering. Een voortgezet, gecoördineerd en inclusief beleid is dus nodig om het Nederlandstalig karakter van de Vlaamse Rand te bevestigen en te versterken. Dat dient te gebeuren door samenwerking tussen de Vlaamse overheid, de provincie, vzw De Rand en de lokale overheden. Tegelijk is er een versterkt onthaal- en integratiebeleid vereist dat gericht is op de anderstaligen. Specifieke aandacht gaat daarbij naar de internationale gemeenschap.

Concrete acties

Het beleid van de Vlaamse Regering wordt versterkt met als uitgangspunt het respect voor het territorialiteitsbeginsel en de daaraan gekoppelde status van het Nederlands in het Nederlandse taalgebied, met voor de faciliteitengemeenten daaraan gekoppelde voorrangstatus van het Nederlands. Prioritaire doelstellingen zijn: de strikte naleving van de taalwetgeving en de uitvoering van een beleid dat het Nederlandstalig karakter van de Rand ondersteunt en versterkt. Vzw De Rand is een belangrijke partner voor het

beleid, met inbegrip van een positief taalpromotiebeleid, en waarvan de werking eveneens wordt versterkt. De Vlaamse Regering blijft alle juridische mogelijkheden verkennen om maatregelen te kunnen nemen met het oog op het versterken van het Nederlandstalige karakter en het Nederlands in het straatbeeld van de Rand en de faciliteitengemeenten.

Diversiteit en inburgering

Diversiteit en inburgering komen aan bod in deel III "Inzetten voor een warme samenleving" van het Vlaams regeerakkoord. Het vijfde hoofdstuk is gewijd aan "Gelijke kansen, diversiteit, inburgering en samenleven".

De inleiding van dit hoofdstuk verbindt de verschillende aspecten van het toekomstig beleid met elkaar.

Vlaanderen heeft oog voor de verschillen tussen sociale groepen, maar ook voor de individuele ontplooiing en ontwikkeling van de mensen binnen die groepen. Niemand mag uitgesloten worden en we streven ernaar dat iedereen zich verantwoordelijk voelt voor het creëren van een hechte sociale samenleving. We hebben dus respect voor de verscheidenheid van de verschillende individuen en groepen en willen individuen en groepen de mogelijkheden geven om zich te emanciperen in een niet-discriminerende samenleving, waarbij ook het inburgeringsproces essentieel is. Inburgering is een instrument om te komen tot gelijke kansen. Wij willen een genderevenwichtige samenleving.

De aanwezigheid van meerdere culturen in onze samenleving is een feit, waar we positief mee aan de slag gaan, een belangrijke bron van vernieuwing. Het is een voortdurend leerproces van interactie, waarin ruimte is voor uitwisseling en on-

derhandeling. Bij conflicten wordt er samen gezocht naar oplossingen. Interculturaliteit is nu al een dagelijkse realiteit die we moeten inzetten als motor voor onze gezamenlijke toekomst. Interculturaliteit betekent niet dat mensen hun eigenheid verliezen.

Mensen die met respect voor elkaars eigenheid in interactie gaan, creëren een nieuw perspectief en bouwen zo samen aan de toekomst van Vlaanderen.

Vanuit die visie streeft het Vlaamse beleid naar een volwaardige participatie aan het maatschappelijk leven voor iedereen. We hebben daarbij oog voor de maatschappelijke kwetsbare groepen.

De bevoegdheden van het ABB vinden wij in het tweede deel van dit hoofdstuk, onder de titel "Inburgering voor meer kansen".

Wij hebben enkele woorden gecursiveerd in de tekst. Dit wordt een bevoegdheid van viceminister-president Bourgeois.

Mensen krijgen meer kansen door onze taal te leren en te willen *inburgeren*. Een *gemeenschappelijke taal* spreken is een essentiële voorwaarde om tot een hechte sociale samenleving te komen. Taal maakt immers communicatie mogelijk, waardoor wederzijds begrip en sociale samenhang kunnen ontstaan. We verwachten dan ook dat iedereen die in Vlaanderen woont snel en goed Nederlands leert. Het taalbeleid streeft op die manier duidelijk emancipatorische doelstellingen na. We zorgen er daarom voor dat er een behoeftedekkend aanbod NT2 in Vlaanderen en Brussel gerealiseerd wordt.

We zetten ook sterk in op een kwaliteitsvol NT2-onderwijs. Daarom worden de beleidsaanbevelingen uit de platformtekst van de derde rondetafelconferentie NT2 uitgevoerd. In het kader van het inwerkingsdecreet wordt voor analfabete inburgeraars werk gemaakt van een specifiek traject met een professioneel perspectief.

Het *inburgeringsbeleid* willen we krachtadig voortzetten en verbreden.

We voeren een *evaluatietest* en *certificering in* voor de cursus maatschappelijke oriëntatie. De inburgeraar ontvangt een *inburgeringscertificaat* wanneer hij of zij zowel het deelcertificaat NT2 als het certificaat maatschappelijke oriëntatie behaald heeft. We streven ernaar zoveel mogelijk inburgeraars het inburgeringscertificaat te laten behalen. We behouden echter de inspanningsverbintenis, waarbij de inburgeraar die daaraan voldaan heeft een inburgeringsattest ontvangt en niet meer kan worden gesanctioneerd.

We zorgen voor een verdere professionalisering van de werking van de onthaalbureaus, een behoeftedekkend aanbod en doelgerichte primaire *inburgeringstrajecten*.

We evalueren het systeem van de administratieve sancties met het oog op een verdere efficiëntieverhoging van het inburgeringsbeleid. Het aandeel meldingen, contracten en attesten moet verder groeien.

We onderzoeken, in overleg met de sociale partners (binnen VESOC), hoe het *civiele effect* van het inburgeringsattest en certificaat kan worden verhoogd.

We voeren een brede, maatschappelijke *publiciteits- en sensibiliseringscampagne* over het belang van het Nederlands als voorwaarde voor participatie. Dat lijkt evident, maar is het vandaag nog altijd niet.

Met het oog op een vlotte integratie voorzien we in een *vrijwillig en kosteloos aanbod inburgering in het land van herkomst* en werken hiertoe een basispakket inburgering uit. Zo geven we kandidaat-inwijkelingen de mogelijkheid om zich al in het land van herkomst voor te bereiden op hun komst naar Vlaanderen en zo hun

integratie en inburgering vlotter te laten verlopen zonder dat dit de al dan niet afgifte van een verblijfsvergunning kan beïnvloeden.

We onderzoeken de mogelijkheid tot *zelfstudie* in het kader van de cursus maatschappelijke oriëntatie.

We maken werk van een vlotte overgang tussen het primaire en het secundaire traject.

We geven het secundaire *inburgeringstraject* vorm, waarbij ook werk wordt gemaakt van de mogelijkheden op maatschappelijk en educatief vlak, onder meer via het zelfstandig ondernemerschap. Daarbij letten we erop dat alle trajecten ook toegankelijk zijn voor inburgeraars met een functiebeperking of handicap.

De administratieve planlast voor inburgeraars, onthaalbureaus en andere instanties waarmee inburgeraars in contact komen zoals VDAB en huisvestingsmaatschappijen wordt verminderd. De lokale integratiediensten worden versterkt en de lokale besturen krijgen een duidelijke regierol. We bouwen de diensten voor sociaal tolken en vertalen verder uit.

De Vlaamse Regering zet de inspanningen voort om in overleg met vertegenwoordigers van de Islamitische eredienst te komen tot een opleiding voor imams.

Tot slot zien we erop toe dat de lokale besturen de afspraken nakomen om voldoende en duurzame *doortrekkersterren* en vaste staanplaatsen mogelijk te maken voor woonwagengedwongen.

Stedenbeleid

Het stedenbeleid vinden wij in deel III van het regeerakkoord: "Een slagkrachtige overheid", meer bepaald in hoofdstuk 6 "een beleid voor steden en het platteland". Dit wordt een bevoegdheid van minister Van den Bossche.

Wij hebben enkele woorden gecursiveerd.

We maken werk van duurzame, creatieve steden. Stedelijke kernen worden aantrekkelijke woonkernen met een evenwichtige sociale en demografische mix en een sterk sociaal weefsel, met een interessant cultureel, onderwijs-, verzorgings-, mobiliteits-, winkel- en arbeidsaanbod, evenals betaalbare woningen. We nemen de nodige maatregelen om een vlotte, veilige en breed toegankelijke mobiliteit te garanderen. In het bijzonder in de Vlaamse steden wordt in 2020 een multimodale, duurzame bereikbaarheid gegarandeerd.

- In het kader van de krijtlijnen die (in punt 4) werden uitgetekend over interbestuurlijke samenwerking en intermediaire structuren, zoeken we naar een manier om de gebieden die buiten de bestuurlijke stads-grenzen vallen te betrekken bij het Vlaamse stedenbeleid
- (stadsregionale samenwerking, rasterstad).
- De financiering van de stedelijke functies wordt verder verzekerd door het Stedenfonds en het Stadsvernieuwingsfonds
- We zetten verder het instrument van de Stadscontracten in. ■

Lokale politiek: meer en meer ook voor vrouwen!

Verkiezingen vormen traditioneel het hoogtepunt van een representatieve democratie. De kiezer houdt dan immers de voorbije legislatuur tegen het licht en maakt keuzen voor de toekomst door (nieuwe) vertegenwoordigers aan te stellen. Eén van de meest fundamentele vragen is dan ook wie de kandidaten en de uiteindelijke gekozenen eigenlijk zijn. De jongste jaren werd in dit verband vanuit wetenschappelijke hoek, maar ook door de overheid, steeds meer aandacht besteed aan het profiel van de lokale mandatarissen. Zo kwam er onder andere toenemende aandacht voor de positie van de vrouw in de lokale politiek. Participatie van vrouwen aan het politieke gebeuren vormt dan ook sinds jaar en dag een pijnpunt. Ondanks de positieve trend van de laatste jaren moeten we vaststellen dat vrouwen nog steeds ondervertegenwoordigd zijn in de verschillende (lokale) politieke besluitvormingsorganen. Omdat de eerder genomen beslissingen om de participatie van vrouwen te verhogen onvoldoende het gewenste effect hadden bereikt, werden er ter gelegenheid van de verkiezingen van 8 oktober 2006 op lokaal en provinciaal vlak een aantal bijkomende beleidsmaatregelen genomen.

Om het effect van deze beleidsmaatregelen na te gaan, werd in opdracht van de Vlaamse overheid en het Agentschap voor Binnenlands Bestuur door de Universiteit Gent en de Universiteit Hasselt een onderzoek gevoerd. Het onderzoeksopzet bestond daarbij uit drie grote delen, met name de kandidaatstelling, de verkiezing en de doorstroming naar een uitvoerend orgaan of een andere politiek belangrijke functie. In dit boek worden de voornaamste conclusies van dit onderzoek uitgebreid besproken.

U kan deze publicatieafladen via onze site www.binnenland.vlaanderen.be/publicaties

Hinderpalen op de weg naar kwaliteit

Secretarissen aan het woord

Zeggen dat er de afgelopen jaren heel wat veranderd is in het denken over 'goed bestuur', is zoveel als een open deur intrappen. De overheden van de OESO-landen hebben de afgelopen decennia hun overheidsapparaat gemoderniseerd, delen geprivatiseerd en andere onderdelen met elkaar in competitie gezet. Ze surften mee op de nieuwe trends binnen overheidsmanagement: kwaliteitsmanagement, strategische planning, dubbel boekhouden, samenwerking in netwerken, HR-management, etc.

De lokale besturen in Vlaanderen staan uiteraard niet los van dit kader. Met het gemeente- en OCMW-decreet moesten zij zich inschrijven in deze filosofie. Van lokale besturen wordt door deze decreten onder meer verwacht dat zij zich bezig houden met interne controle, klachtenbehandeling, strategische planning, deontologische codes, afsprakennota's, etc. Deze algemene trends en de decretale verplichtingen vormen uiteraard het formele plaatje. In realiteit weten we dat het niet altijd loopt zoals de theorie en de decreetgever dat voorschrijven. Verschillende recente onderzoeken, grotendeels in het kader van het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen, hebben dat reeds aangetoond.

De rode draad doorheen de resultaten van de diverse uitgevoerde studies is dat lokale besturen enerzijds bezig zijn met het introduceren van moderne managementtechnieken, maar dat er anderzijds nog een weg is af te leggen, en dat er zich in bepaalde besturen een probleem van bestuurskracht voordoet. Onderzoek naar de implementatie van het gemeentedecreet toonde aan dat gemeenten weliswaar werken met bepaalde aspecten van het decreet, maar dat lang niet aan alle verplichtingen uit dat decreet werd tegemoet gekomen (Olislagers, Ackaert, De Rynck, & Reynaert, 2008). Een eerdere bevraging (juli-augustus 2007) naar de manier waarop gemeentebesturen het nieuwe decreet implementeerden, wees uit dat slechts in minder dan een vierde van de besturen de implementatie van het gemeentedecreet vlot verliep. Een grote meerderheid was het oneens met de stelling dat de gemeente over voldoende capaciteit beschikt om

die implementatie vlot te laten verlopen (Reynaert & Steyvers, 2008).

Uit onderzoek naar het gebruik van financieel management bleek dat vooral de grootte van het bestuur een bepalende rol speelt in het gebruik van moderne financiële managementtechnieken. In dit geval werd de mogelijkheid van lokale besturen om kostprijzen te berekenen, geanalyseerd. Veel van de 'moderne financiële beleidsmethoden' werden slechts door een minderheid van de besturen gebruikt (Weets & Bouckaert, 2009).

Ook op HR-vlak zijn de resultaten gelijkwaardig. Platteau & Hondegheem (2009) maakten een classificatie van de mate van 'modern personeelsbeleid' in lokale besturen. De besturen werden onderverdeeld in drie groepen met een stijgende mate van 'modern personeelsbeleid': besturen met systeem van personeelsbeheer, besturen met personeelsbeleid en

besturen met uitgewerkt HRM systeem. Meer dan een derde van de lokale besturen kwam niet verder dan de categorie personeelsbeheer. Slechts een vierde van de besturen paste in de laatste categorie. De grootte van het bestuur hing positief samen met de mate van modern personeelsbeleid.

Eigen onderzoek naar de verspreiding van kwaliteitsmanagementtechnieken gaf aan dat deze technieken nog niet echt verspreid zijn binnen lokale besturen. Zo had nauwelijks 15% van de lokale besturen ervaring met een kwaliteitsmodel als CAF, EFQM of de Balanced Scorecard. Zaken die zijn opgelegd (zoals klachtenbehandeling) worden slechts door een minderheid geïmplementeerd tegen de inwerkingtreding van de bepaling (Van Roosbroek & Bouckaert, 2009).

De Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken schrijft in haar memorandum dat er

¹ Steven Van Roosbroek is bestuurskundige en auditor bij AudiO, de interne auditdienst voor de OCMW's van de Vlaamse centrumsteden. Hij schreef deze bijdrage vanuit zijn vorige functie als wetenschappelijk medewerker bij het Instituut voor de Overheid (K.U.Leuven). Prof. Dr. Geert Bouckaert (geert.bouckaert@soc.kuleuven.be) is directeur van het Instituut voor de Overheid. Deze bijdrage is gebaseerd op onderzoek uitgevoerd in het kader van het Steunpunt voor beleidsrelevant onderzoek - Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen (SBOV II - 2007-2011), gefinancierd door de Vlaamse overheid. De inhoud van deze bijdrage vermeldt de mening van de auteur(s) en niet deze van de Vlaamse overheid.

een aanvoelen is dat er nog steeds een probleem is met de bestuurskracht van lokale besturen. Lokale besturen beschikken niet steeds over voldoende capaciteit om de toegewezen opdrachten tot een goed einde te brengen. Net als in ons onderzoek wordt de grootte van het bestuur als een van de centrale punten naar voor gehaald (Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken, 2009).

Op basis van deze onderzoeken kunnen we concluderen dat de weg naar een meer modern management voor lokale besturen hobbelig is en met hindernissen bezaaid. Over die hinderpalen gaat dit artikel. Weinig onderzoeken spitsen zich hier op toe. Met ons onderzoek trachten we hieraan tegemoet te komen. Hieronder beschrijven we de methodologie. Daarna geven we de resultaten weer.

Methodologie

In de periode september 2008 – februari 2009 werden de secretarissen van de Vlaamse gemeenten en OCMW's bevestigd over het gebruik van een aantal kwaliteitsmanagementtechnieken, via een postenquête (Van Roosbroek et al., 2009). In totaal antwoordden 352 secretarissen op de bevestiging, wat neerkomt op een respons van 56% bij gemeenten en 58% bij OCMW's.² Het grootste deel van de bevestiging bestond uit gesloten vragen. De vragenlijst eindigde echter met een open vraag. Naar verwerking toe was deze werkwijze iets gecompliceerder. Het voordeel is echter dat we de antwoorden van de secretarissen niet a priori in een bepaalde richting sturen. De open vraag luidde:

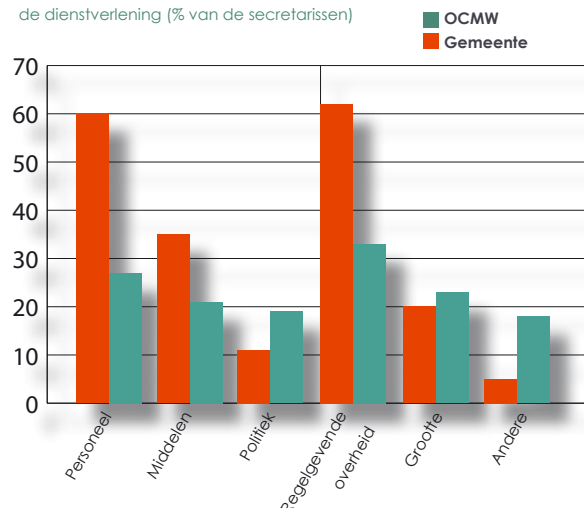
Het lokale niveau is volop in ontwikkeling. In talloze besturen zijn er – al dan niet succesvolle – pogingen om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren. Wat zijn volgens u de belangrijkste hinderpalen om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren?

59% van de secretarissen die meewerkten aan het onderzoek, vulden de vraag in. De resultaten werden gegroepeerd in een aantal categorieën: 'personeel', 'middelen', 'politiek', 'regelgevende overheid', 'grootte van het bestuur', en 'andere'. Vaak kwam het voor dat een antwoord in verschillende categorieën paste. Wanneer een secretaris antwoordde dat er te weinig middelen zijn om personeel aan te werven, dan werd dit antwoord gecatalogiseerd onder zowel 'personeel', als 'middelen'. Om die reden ligt het totale percentage in de figuur 1 ook hoger dan 100%. We bespreken in dit artikel de resultaten in de verschillende categorieën. Per categorie geven we een aantal citaten van secretarissen om de aangehaalde problematiek te duiden.

Resultaten

Volgende figuur geeft het resultaat van de antwoorden op de vraag naar de hinderpalen in het werken aan de kwaliteit van de dienstverlening. Hieruit blijkt zeer duidelijk dat de overgrote meerderheid van de antwoorden zich in de personeelsfeer bevinden. In een aantal categorieën zijn er bovendien verschillen tussen gemeenten en OCMW's. We bespreken hieronder systematisch de verschillende categorieën.

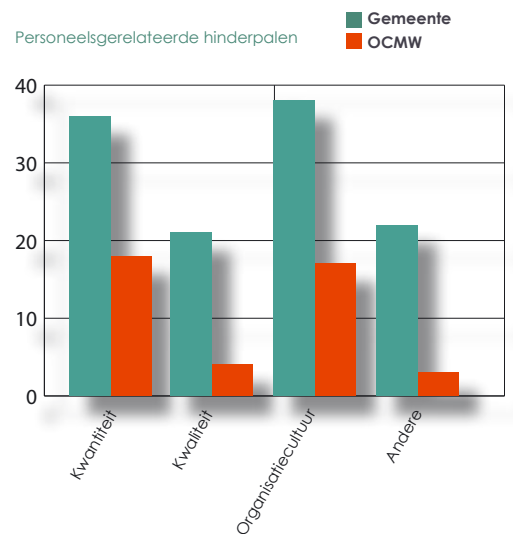
Hinderpalen voor het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening (% van de secretarissen)

Personeel

Meer dan 60% van de secretarissen die de open vraag invulden, vermeldde één of meerdere problemen op het gebied van personeel. Het is daarmee de categorie die veruit het vaakst werd aangehaald, zowel bij gemeenten als bij OCMW's.

Omdat zoveel antwoorden pasten binnen de categorie 'personeel', werd deze verder onderverdeeld in een aantal subcategorieën: 'kwantiteit' (competenties), 'kwaliteit' (organisatiecultuur), en 'andere'. Figuur 2 geeft een gedetailleerd overzicht van de verschillende hinderpalen die de secretarissen aanhaalden. We zien hierbij opnieuw weinig verschillen tussen gemeenten en OCMW's.

De grootste hinderpaal vormt in de eerste plaats de kwantiteit van het beschikbare personeel tegenover de taken die moeten uitgevoerd worden. Meer dan een derde van de secretarissen haalt aan dat er *te weinig personeel* is. Sommige secretarissen halen hierbij de link aan met het gebrek aan middelen (zie verder), wat een weerslag heeft op het potentieel om nieuwe medewerkers aan te trekken.

Naast de kwantiteit van het personeelsbestand, gaat een deel van de opmerkingen van secretarissen over de kwaliteit, de competenties van de medewerkers. Er zijn *beperkingen inzake de kwaliteit van aanbod van personeelsleden op de arbeidsmarkt*. Een vaak weerkerend antwoord is het *gebrek aan hoger geschoold personeel*. Met het gemeente- en OCMW-decreet worden lokale besturen geconfronteerd met een reeks vernieuwingen die moeten ingevoerd worden binnen de eigen organisatie (klachtenbehandeling, interne controle, strategische planning...). Vooral in kleinere besturen is de *bezetting van stafmedewerkers te laag* om al deze uitdagingen – naast de gewone taken – te vervullen. Er is ook een *gebrek aan voldoende kwalitatief personeel [...] om het intern controlesysteem op te bouwen*. Een aantal specifieke antwoorden in deze categorie gaan over het *ontbreken van een persoon binnen de organisatie die hiervoor (werken aan kwaliteitsmanagement) vrijgesteld is*. Als *vrij groot OCMW beschikken wij zelfs niet over een vrijgesteld personeelslid met kwaliteitsbeheer als exclusieve taak*.

Een vijfde van de secretarissen verwijst specifiek naar de organisatiecultuur binnen lokale administraties. Er is niet in alle besturen sprake van een moderne organisatiecultuur binnen lokale administraties. *Niet iedereen draagt een hoge kwaliteit van de dienstverlening in het vaandel. Het is voor veel medewerkers een 'ver van mijn bed' gebeuren*. Veel antwoorden gaan ook over *weerstand in ad-*

ministratie en schrik voor veranderingen. Een aantal secretarissen vermeldt het *gebrek aan motivatie bij een aantal personeelsleden*. De traditionele 'ambtenarencultuur' lijkt in een deel van de lokale besturen nog steeds aanwezig. *Onze medewerkers zijn zich nog altijd niet bewust dat burgers onze klanten zijn*.

Middelen

Ongeveer 30% van de secretarissen verwijst naar een gebrek aan middelen als hinderpaal. Het grootste deel van deze groep geeft hier geen bijkomende uitleg bij.

Uit de overige antwoorden blijkt dat er een spanningsveld bestaat tussen de (wijzigende) verwachtingen uit de omgeving en de beperkte middelen. Door beperkte budgetten is het vaak moeilijk om vernieuwingen in te voeren, en plooit de organisatie zich terug op waar ze reeds mee bezig was (beperkte financiële armslag waardoor innovaties steeds op de laatste plaats komen, kwaliteit kost geld en er zijn soms andere prioriteiten).

Politiek

De relatie tussen politiek en ambtenarij is een steeds weerkerend thema in discussies over openbaar bestuur. Iets meer dan een vierde van de secretarissen bracht dit thema naar voor. Het zijn vooral de kleinere gemeenten die de politiek als hinderpaal voor het werken aan de kwaliteit van de dienstverlening aanzagen. OCMW's –kleine en grote- haalden dit veel minder aan. We zien twee soorten uitspraken naar voor komen. Enerzijds verwijst een aantal secretarissen naar inmenging in de uitvoering van het beleid, een taak die normaal de administratie toekomt (het college – of de individuele leden hiervan – werpt zich op cruciale momenten als de dagelijkse beheerder, politici willen nog steeds zelf bepalen wie de potloden en de koffie levert).

Anderzijds is er volgens andere secretarissen een gebrek aan interesse voor wat er zich binnen de administratie afspeelt. Er is *weinig begrip van de politiek inzake het streven naar modern management*. Ze hebben *weinig aandacht voor de interne dimensie van het beleid*.

Er lijkt dus een paradox tussen de politieke overheid die te veel ingrijpt, en de politieke overheid die ongeïnteresseerd is. Deze schijnbare paradox is volgens een aantal respondenten te verklaren door het feit dat de interesse van politici eerder uitgaat naar zaken die op korte termijn een zichtbare meerwaarde opleveren (Hun aandacht gaat naar het zichtbare en het tastbare. Ze worden maar wakker als interne problemen voor het externe consequenties beginnen te hebben). Er is in bepaalde besturen op het politieke niveau *geen lange termijnvisie over hoe de dienstverlening er moet uitzien*.

Sommige secretarissen doen zelf voorstellen om de verstandhouding te verbeteren, en te evolueren naar een relatie van wederzijds begrip. *De politici zouden zelf meer vorming moeten volgen, zodat ze een bredere kijk krijgen op het beleid en meer openstaan voor kwalitatieve aanpassingen en de problemen dat dit met zich meebrengt*.

Regelgevende overheid

Iets meer dan een vijfde van de secretarissen verwijst naar de relatie met de regelgevende overheden (provinciaal, federaal, maar vooral Vlaams). De eerste hinderpaal in deze categorie betreft het aantal. Secretarissen spreken van *planlast en een tsunami van regelgeving die boven het hoofd van een lokaal bestuur wordt beslist*. De regelgeving zorgt ervoor dat het kader waarbinnen je kan werken kleiner wordt. Te veel innovaties volgen elkaar te snel op. De gevolgen hiervan zijn dat organisaties te weinig tijd hebben om deze vernieuwingen daadwerkelijk te

² Uit een analyse van de representativiteit bleek dat er geen significant verschil was tussen de bevraagde besturen, en de lokale besturen in het algemeen naar type bestuur, provincie, socio-economisch en inwonersaantal.

integreren in de werking van de organisatie. *Daardoor komt de beschikbare tijd tot reflectie en zelfevaluatie onder druk te staan.*

Naast de hoeveelheid regelgeving, gaat het ook over afstemming tussen beleidsniveaus. Een secretaris verwijst naar de verschillende parallelle reglementeringen. Een andere secretaris verduidelijkt: *De financiering van OCMW's verloopt via vele sporen (federaal, Vlaams, lokaal, provinciaal en projectmatig). Elk legt zijn eigen regels op inzake kwaliteitsnormen. Dit leidt tot bricoleren van maatwerk in functie van de subsidiërende overheid, ten koste van de kwaliteit voor de cliënt.* Een aantal secretarissen heeft dus het gevoel dat de regelgeving soms wordt gelanceerd zonder het totale plaatje te bekijken. Zo worden OCMW's in verschillende instellingen geconfronteerd met verschillende regels voor kwaliteitszorg.

Een deel (7%) van de secretarissen verwees naar de aard van de regelgeving als hinderpaal. De aard van de regelgeving zou leiden tot een *overdreven formalisme van procedures bij controle door toezichthoudende overheden*. In de antwoorden in deze categorie zat niet echt één lijn. Soms was de regelgeving te strikt, dan weer onduidelijk.

Een aantal secretarissen verwijst expliciet naar de *starre reglementering omtrent personeel*. Concreet gaat het dan vaak om de vaste benoeming, de beperkte mogelijkheden voor het belonen en het bestraffen van personeel, de rechtspositieregeling en de procedure rond personeelswerving.

Sommige secretarissen zien een gebrek aan ondersteuning. In de huidige situatie blijft het bij hoogmissen, *studies en studiedagen om het werkveld warm te maken, maar eens men warm staat en wil operationaliseren, staat men alleen*. Een andere secretaris spreekt van het *falen van de*

Vlaamse overheid inzake vorming over het gemeentedecreet.

Grootte

Iets meer dan 8% van de secretarissen relateerde de hinderpalen om de kwaliteit van de dienstverlening te verbeteren aan de grootte van het bestuur. Het waren vooral de secretarissen van kleinere gemeenten (en in mindere mate de kleinere OCMW's) die de hinderpalen aan de grootte van het bestuur koppelden.

Eén secretaris legde een negatief verband tussen de grootte en de bestuurbaarheid. *Veel besturen zijn te groot om een volledig zicht te hebben op de organisatie. Vaak zijn er in besturen veel te omslachtige procedures wat enkel leidt tot de noodzaak om meer personeel aan te werven en bovendien zeer inefficiënt is. Er wordt vaak veel te theoretisch en niet concreet gewerkt.*

De andere antwoorden in deze categorie legden het omgekeerde verband. De hinderpalen (personeel, middelen, politiek, regelgeving) zouden groter zijn voor kleine lokale besturen. *Het is moeilijk om binnen een kleinere administratie zowel op lange als op korte termijn te werken, wegens onvoldoende mankracht. Er is onvoldoende gekwalificeerd personeel in een kleiner bestuur. In kleine besturen heeft de secretaris weinig stafmedewerkers om zaken als CAF, Balanced Scorecard, ISO... uit te voeren. In een kleine gemeente zijn er te veel uitvoerende mandatarissen, die alleen bevoegd zijn voor één domein en zich eerder bezighouden met uitvoerende zaken die een onmiddellijk effect op korte termijn.*

Andere

Iets minder dan een vijfde van de secretarissen gaf een hinderpaal aan die niet zomaar terug te brengen was tot een van de voorgaande categorieën. Soms waren

de antwoorden te vaag om te plaatsen (vb. draagvlak). In andere gevallen ging het om een hinderpaal die geen enkele andere secretaris vermeldde (vb. klacht is geen zegen maar een last).

Vier secretarissen verwijzen naar de mogelijkheden en de moeilijkheden van informatica. Twee secretarissen hebben het over de *zeer mondige of verwende burgers als hinderpaal*. Nog eens drie secretarissen hebben het over *onaangepaste infrastructuur*. In de overige antwoorden was niet echt een lijn te trekken.

Conclusie

Lokale besturen zijn volop in beweging. Toch is het niet zo dat alle lokale besturen even ver staan in de modernisering van het management. Een groot deel van de besturen maakt relatief weinig gebruik van de technieken van kwaliteitsmanagement, personeelsmanagement en financieel management. De besturen worden geconfronteerd met een aantal hinderpalen. In dit artikel werden de door secretarissen aangehaalde hinderpalen voor het werken aan kwaliteit besproken. De antwoorden werden gegroepeerd in zes categorieën.

We willen benadrukken dat we hier geen eenzijdig negatief verhaal brengen. In veel besturen lopen er veel meer dingen goed dan fout. Deze tekst spitste zich echter toe op de hinderpalen voor het verbeteren van de kwaliteit van de dienstverlening. Noodzakelijkerwijs zijn de uitspraken van de secretarissen dan ook eerder negatief. Het is belangrijk om met deze uitspraken rekening te houden. Wie de hinderpalen kent, kan ze immers omzeilen. Dit laatste geldt niet alleen voor de lokale besturen zelf, maar ook voor de Vlaamse overheid, die de lokale besturen op verschillende manieren in de juiste richting tracht te sturen.

Er zijn een aantal conclusies die we kunnen trekken op basis van dit artikel. Vooreerst valt het op dat het grootste deel van de aangehaalde hinderpalen zich situeert op het vlak van personeel. Het verbeteren van het lokaal personeelsmanagement, het moderniseren van HR binnen lokale besturen dient volgens de secretarissen een prioriteit te zijn. Personeelszaken worden niet alleen rechtstreeks maar ook onrechtstreeks genoemd als hinderpaal. Zo vormt het gebrek aan middelen volgens de secretarissen een hinderpaal om personeel aan te werven en het *personeelsbehoefteplan in te vullen in functie van de noden*; het statuut beschermt incompetent ambtenaren; politieke beslissingen zorgen voor demotivatie bij de personeelsleden...

Een duidelijke rode draad doorheen de antwoorden van de secretarissen is de bezorgdheid dat er te veel gefocust wordt op de korte termijn, waardoor het moeilijk wordt om de organisatie op een strategisch niveau in de goede richting te sturen. De politieke overheid zou voornamelijk bezorgd zijn om zichtbare resultaten op korte termijn. Bovendien dwingen de regelgeving en de beperkte financiële middelen organisaties om zich

vooral bezig te houden met het hoogstnoodzakelijke, en dat wat de organisatie verplicht moet uitvoeren. Dat laatste blijkt ook uit een vraag uit een ander deel van de vragenlijst. Aan de secretarissen werd volgende stelling voorgelegd: *Onze organisatie is zoveel bezig met het uitvoeren van taken op korte termijn dat het lange termijn perspectief uit het oog wordt verloren*. Meer dan 2/3 van de gemeentesecretarissen en 39% van de OCMW-secretarissen stemde hiermee in.

Binnen deze context is het lovenswaardig dat het gemeente- en OCMW-decreet een aantal mechanismen aanreiken om de focus op de lange termijn te versterken. We denken hierbij aan het strategisch meerjarenplan en de afsprakennota. Het blijft evenwel afwachten hoe die verplichtingen effectief gaan geïmplementeerd worden. Andere onderzoeken geven aan dat het feit dat een organisatie een innovatie aanneemt, niet steeds betekent dat ze die innovatie ook effectief gaat gebruiken. De uitdaging bestaat erin om deze instrumenten niet te zien als een bijkomende hinderpaal, maar om ze te gebruiken om hinderpalen weg te nemen.

Referenties

- **Olislagers, E., Ackaert, J., De Rynck, F. & Reynaert, H. (2008).** Het gemeentedecreet: een eerste stand van zaken. Verslag van de feitenmeting en verslag van de casestudies. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen.
- **Platteau, E. & Hondeghe, A. (2009).** (Leeftijdsbewust) personeelsbeleid en de pensioenproblematiek in lokale besturen. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen.
- **Reynaert, H. & Steyvers, K. (2008).** Het gemeentedecreet door de ogen van de gemeentesecretaris. In H.Reynaert & K. Steyvers (Eds.), Gemeentelijk management in Vlaanderen op koers? (pp. 13-49). Brugge: Vanden Broele.
- **Van Roosbroek, S. & Bouckaert, G. (2009).** Het gebruik en niet-gebruik van kwaliteitsmanagementtechnieken in de Vlaamse lokale besturen. Resultaten van de survey Management en innovatie in lokale besturen. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen.
- **Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken (2009).** Memorandum 2009 - 2014: aanbevelingen voor een krachtig bestuurlijk beleid. Brussel: Vlaamse Adviesraad voor Bestuurszaken.
- **Weets, K. & Bouckaert, G. (2009).** De adoptie van financiële beleidsmethoden in de Vlaamse gemeenten: een analyse. Leuven: Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen.

Strategisch sturen in Vlaamse steden

Sleutelen aan een beleidsrelevant theoretisch model

In mei 2009 verscheen binnen het Steunpunt Bestuurlijke Organisatie Vlaanderen (SBOVII 2007-2012) het onderzoeksrapport "Een paradigmatisch sturingsmodel voor strategische besluitvorming in Vlaamse steden, de inductieve brug tussen theorie en praktijk". Het rapport wenst een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van theorieën inzake strategische besluitvorming die voor lokale beleidsverantwoordelijken in Vlaanderen herkenbaar, werkbaar en zinvol zijn. Hoe dit precies gebeurt én wat hiervan het resultaat is, komt in het desbetreffende rapport uitvoerig aan bod. Geïnteresseerden kunnen dit rapport downloaden op de website van het SBOVII (www.soc.kuleuven.be/sbov/ned).

Probleemstelling en onderzoekopzet

Het belang van strategische besluitvorming in de publieke sector is vanaf het midden van de jaren '80 aanzienlijk toegenomen. De reden hiervan is ongetwijfeld terug te brengen tot de introductie of opkomst van het zogenaamde Nieuw Publiek Management (NPM). Binnen NPM bekleedt de strategische besluitvorming immers een prominente plaats. Ruim 20 jaar later twijfelt doorgaans niemand (meer) aan het belang en nut van een dergelijke strategische sturing. Politieke en ambtelijke beleidsverantwoordelijken die zich hierop toelagen getuigen alvast van een duurzame, organisatiebrede én lange termijn aanpak. Maar het verhaal is niet eenduidig positief, laat staan volledig uitgeklaard. Ruim 20 jaar later blijven er nog steeds heel wat vragen bestaan over de precieze aanpak van de strategische besluitvorming: hoe kan je als politieke en ambtelijke beleidsverantwoordelijk strategisch sturen? Wat komt daar allemaal qua taken, opdrachten, rollen en sturings-

stijlen bij kijken? Bestaan er variëteit of alternatieve strategische sturingen en zo ja waarom bestaan deze én welke variëteit strategische sturing is in welke omstandigheden "beter" of "slechter"?

Het beantwoorden van deze vragen houdt in Vlaanderen niet enkel de lokale en bovenlokale beleidsverantwoordelijken bezig, maar ook de onderzoekers verbonden aan de Vlaamse universiteiten en onderzoeksinstituten. Binnen het SBOVII werd daarom een tweejarig onderzoeksproject voorzien waarin de nauwgezette inventaris én analyse van de strategische sturingsactiviteiten door de politieke en ambtelijke beleidsverantwoordelijken binnen de 13 Vlaamse centrumsteden centraal staat.

Volledigheidshalve moeten we opmerken dat de inventaris niet zuiver beschrijvend is, maar ook aansluiting zoekt bij bestaande theoretische modellen. In twee voorafgaande onderzoeksprojecten² werd vastgesteld dat er binnen de Vlaamse steden drie besluitvormingsmodellen - ook wel "paradigma's" genoemd - domineren.

Vooreerst is er het zogenaamde klassiek, rationele model dat sinds de opkomst van het NPM zeer duidelijk aanwezig is. Daarnaast zijn er nog twee andere modellen die zeer relevant zijn, namelijk het model van het logisch incrementeel of gedragsmatige denken en de stakeholdersbenadering. Een uitgebreide toelichting van elk model zou ons in dit artikel te ver leiden, maar elk model wordt in het onderzoeksrapport zelf alvast uitvoerig toegelicht (zie hoofdstuk 3).

Enkele onderzoeksresultaten

De grootste en voornaamste bijdrage van het onderzoek is dat we nu weten en begrijpen hoe beleidsverantwoordelijken concreet sturen of kunnen sturen. De blinde vlek in het strategische sturingsgebeuren is als zodanig opgelost én dit op realiteitsgetrouwe en vermoedelijk door de betrokkenen herkenbare wijze. Tegelijkertijd wordt de strategische sturing theoretisch ingebed. Hierbij worden drie modellen geïntegreerd in één strategisch

¹ Universiteit Antwerpen, faculteit TEW, departement management/ACED

² Concreet gaat het over onderzoek gerealiseerd binnen het Stadsmonitor project voor Leefbare en Duurzame Vlaamse steden (Vallet en De Rynck, 2005) en de voorbereidende studies van het Witboek Stedenbeleid (De Rynck en Vallet, 2003).

sturingsmodel. Dit is alvast de voornaamste bijdrage van de onderzoeksresultaten aan zowel de publieke management wetenschap als aan de stedelijke beleidspraktijk.

Sturingsactiviteiten

Zoals blijkt uit de onderzoeksresultaten wordt elke wijze van strategische sturing of dus elk "paradigma" gekenmerkt door een unieke set van sturingsactiviteiten. Zo stuurt de klassiek, rationele beleidsverantwoordelijke via:

- Het gebruik van een intentionele blauwdruk als basis voor de strategische sturing
- Een formele vormgeving van de strategische sturing
- Een geïntegreerde aanpak van de strategische sturing (i.e. gericht op alle onderdelen van de organisatie)
- Efficiëntie, zuinigheid en/of een bedrijfsmatige werking als drijfveer van strategische sturingskeuzes
- Een strak, nauwgezet verloop van de strategische sturing (i.e. een strakke ex ante uitgewerkte timing van de strategische sturing + een strak nauwgezette opvolging van de intentionele blauwdruk)
- Het afblokken van aanpassingen en herzieningen binnen de strategische sturing (incl. het negeren van niet geplande neveneffecten en acties)
- Een centrale, hiërarchische inbedding van de strategische sturing
- Een uniform, generiek instrumentarium binnen de strategische sturing
- Een bedrijfsmatig instrumentarium binnen de strategische sturing (incl. uitgebreide, gesofisticeerde en vaak ex ante ontwikkelde controlemechanismen)
- Een objectief, neutraal betoog bij de strategische sturingskeuzes

De incrementeel, gedragsmatige beleidsverantwoordelijke stuurt daarentegen via:

- Het aanpassen en herzien in functie van de dynamiek en onzekerheid van de omgeving en/of organisatie
- Een continue kennisname van de omgeving en/of organisatie
- Een geleidelijke, graduele ontwikkeling en sturing
- Expliciet ruimte voorzien voor improvisatie, spontaneïteit en intuïtie
- Een gradueel ontwikkeld instrumentarium
- Een maatwerk instrumentarium

En de stakeholders beleidsverantwoordelijke stuurt ten slotte via:

- Het aanpassen en herzien van strategische sturingskeuzes i.f.v. door stakeholders gerelateerde problemen/motieven
- Het verzorgen van draagvlakcreatie tussen de stakeholders als drijfveer van strategische sturingskeuzes
- Het kennis nemen van types stakeholders, hun machtsbronnen, hun onderlinge machtsverhoudingen en hun vertoond politiek gedrag. Het inzetten en/of bestendigen van bepaalde (eigen)machtsbronnen
- Het wijzigen d.w.z. afbouwen en/of uitbouwen van bepaalde machtsbronnen, zowel bij zichzelf als bij andere stakeholders
- Het bestendigen en/of wijzigen van de machtsverhoudingen tussen stakeholders
- Het vertonen van politiek gedrag

Sturingskenmerken

Tot zover de sturingsactiviteiten per paradigma. Om een nog beter en vooral meer concreet beeld te krijgen van de wijze waarop de beleidsverantwoordelijken sturen, worden de sturingsactiviteiten vervolgens verder geanalyseerd in termen van typische sturingskenmerken. In

totaal worden er op basis van de verzamelde data 4 relevante sturingskenmerken geïdentificeerd, namelijk:

- De *sturingsfocus*: waar stuurt de beleidsverantwoordelijke precies op aan? Bijvoorbeeld op de inhoud, op het proces, op de medewerkers of op de waarden en normen gehanteerd binnen het stadsbestuur
- De *sturingsstijl*: hoe stuurt de beleidsverantwoordelijke precies aan? Bijvoorbeeld centralistisch, top down of via inspraak en overleg
- De *sturingsrol*: in welke hoedanigheid wordt er door de beleidsverantwoordelijke gestuurd? Bijvoorbeeld als initiator of als bewaker en uitvoerder
- De *sturingsfase*: wanneer stuurt de beleidsverantwoordelijke? Bijvoorbeeld bij de formulering van de strategische doelen of bij de uiteindelijke realisatie

De gevolgen van elke sturingsactiviteit voor de sturingsfocussen, sturingsstijlen, sturingsrollen en sturingsfasen zijn aanzienlijk minder éénduidig en meer complex. Het is zeker niet zo dat elke sturingsactiviteit zijn eigen, unieke of afzonderlijke set van sturingsfocussen en/of sturingsstijlen en/of sturingsrollen en/of sturingsfasen kent. Overlappendingen zijn mogelijk. Dit is alvast een interessante vaststelling. Sommige sturingsfocussen, sturingsstijlen, sturingsrollen en sturingsfasen zijn blijkbaar meer generiek of activiteiten - en zo ook paradigma-overstijgend dan andere. In publicaties volgend op het onderzoeksrapport zal dit nog uitgebreid aan bod komen.

Invloeden op paradigma-keuzes

Naast de uitwerking van de drie paradigma's wordt er in het onderzoeksrapport ook aandacht besteed aan factoren die de keuzes inzake de wijze van strategi-

sche sturing of paradigma's beïnvloeden. De centrale vraag luidt: wanneer en waarom kiest een beleidsverantwoordelijke voor welk paradigma? De onderzoeksresultaten leiden tot een aantal eerste, oriënterende vaststellingen.

Vooreerst stellen we vast dat de strategische sturing sterk verandert in de loop van de tijd én dat de veranderingen op het individuele functieniveau - de beleidsverantwoordelijken - niet noodzakelijk gelijk lopen met de beleidskeuzes gemaakt door het integrale stadsbestuur. Het is dus zeker niet zo dat indien een welbepaald paradigma domineert binnen de strategische beleidsvorming van de integrale stad, dat ditzelfde paradigma ook automatisch domineert bij elke beleidsverantwoordelijke afzonderlijk. Het sturingsspel tussen de beleidsverantwoordelijken is alvast een meer complex gegeven. Verder is het ook zo dat de keuze van een paradigma op het niveau van de individuele beleidsverantwoordelijken niet zozeer wordt bepaald door externe gebeurtenissen buiten de stadsorganisatie, maar vooral door interne gebeurtenissen of dus kenmerken van de stadsorganisatie zelf. In dit opzicht is het gepast te spreken over een overwegend "endogeen" (keuze)proces. Hierbinnen valt het op dat vooral de invloed vanwege de politiek-ambtelijke context zeer dominant is. Beleidsverantwoordelijken kiezen voor een welbepaald paradigma in functie van de specifieke kenmerken van de stadsspecifieke politiek-ambtelijke context, inclusief het gedrag van en de verhouding tussen de politiek-ambtelijke beleidsverantwoordelijken binnen het stadsbestuur. Dit is opnieuw een interessante vaststelling. Indien externe of derden - waaronder bijvoorbeeld een bovenlokale overheid - de strategische sturing immers willen beïnvloeden dan moet dit gebeuren binnen, vanuit en rekening houdend met de specifieke politiek-ambtelijke context van elk stadsbestuur.

Afrondend is het misschien interessant om nog een additionele vaststelling en vooral bedenking in de verf te zetten. Zo is het verleidelijk om op basis van de onderzoeksresultaten snelle conclusies te trekken over welk paradigma er binnen de betrokken stadsorganisaties het meest en het minst voorkomt. Maar, om dergelijke uitspraken te doen ontbreken de juiste gegevens. De keuze en selectie van de in het onderzoek betrokken beleidsverantwoordelijken is immers niet gebaseerd op een numerieke representativiteit, maar wel op een vereiste verscheidenheid om de paradigma's zelf uitgebreid te kunnen ontwikkelen. Pas nu, na de identificatie van de drie paradigma's zijn onderzoekers en beleidsverantwoordelijken in staat om in een volgend onderzoek na te gaan wat het meest/minste voorkomt. Het enige wat momenteel kan besloten worden is dat er binnen de groep van de betrokken beleidsverantwoordelijken vooral de combinatie van het klassieke, rationeel paradigma enerzijds én het stakeholder paradigma anderzijds veel voorkomt. Eveneens kan er worden vast gesteld dat er geen opvallende verschillen bestaan tussen de *politieke* beleidsverantwoordelijken enerzijds en de *ambtelijke* beleidsverantwoordelijken anderzijds. In dit opzicht worden er alvast geen argumenten gevonden om het voorkomen van paradigma's te koppelen aan het verschil in functie i.e. een politieke versus ambtelijke beleidsverantwoordelijke.

Vervolgonderzoek

In het raam van vervolgonderzoek is het ten slotte interessant om de volgende onderzoeks piste te vermelden. Het is duidelijk dat de zogenaamde paradigmatische benadering een vrij nieuwe benadering is voor de meeste politieke en ambtelijke beleidsverantwoordelijken. Tijdens de half-gestructureerde interviews en de focusgroep bijeenkomsten kwam dit alvast herhaaldelijk naar voren. Niettemin

vinden de meeste beleidsverantwoordelijken dit wél een interessante en zinvolle oefening. Zo stelt de paradigmatische benadering hen bijvoorbeeld in staat om op een meer systematische wijze de strategische sturingsstijl van zichzelf maar ook van collega beleidsverantwoordelijken te duiden én zo ook bij te sturen en/of te wijzigen.

Verder biedt de paradigmatische benadering een helder referentiekader voor een meer consistente en bewuste "integrale" strategische sturing. Doorgaans passen de betrokken beleidsverantwoordelijken immers slechts een beperkt gedeelte van een welbepaalde paradigmatische sturing toe, zelden het integrale arsenaal aan mogelijkheden. Vanuit de wens - en noodzaak? - om op een meer uitgesproken, doeltreffende en professionele wijze vorm te geven aan de eigen strategische sturing biedt het model alvast een beeld van wat er per paradigma (maximaal) mogelijk is. Het geeft als zodanig de nodige "inspiratie" aan lokale beleidsverantwoordelijken.

Ten slotte stelt de paradigmatische benadering de beleidsverantwoordelijken maar ook de integrale stadsorganisatie in staat om meer gericht te werken rond waardevolle - en noodzakelijke? - strategische competenties.

Op basis van het voorliggende model kan er alvast in een volgende fase een inventaris worden opgemaakt van welke competenties er nodig zijn om de diverse sturingsmodaliteiten per paradigma tot een goed einde te brengen. In dit opzicht kan het paradigmatisch strategische sturingsmodel alvast gebruikt worden als basis voor een (meer) competentiegericht personeelsbeleid, zowel t.o.v. de ambtelijke als de politieke medewerkers. ■

Meer informatie:
www.soc.kuleuven.be/sbov/ned

Hebben lokale en provinciale mandatarissen nog wel een statuut?

Het besluit van de Vlaamse Regering van 19 januari 2007 houdende het statuut van de lokale en provinciale mandataris werd opgesplitst in 2 afzonderlijke besluiten, namelijk het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende wijziging van het besluit van 19 januari 2007 houdende het statuut van de lokale en provinciale mandataris (BS 19 juni 2009) en het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende de bezoldigingsregeling van de lokale en provinciale mandataris (BS 19 juni 2009). Wat is er gewijzigd en waarom die versnippering?

De “versnippering”

Het besluit van de Vlaamse Regering (BVR) van 19 januari 2007 had als doel alle her en der verspreide bepalingen die betrekking hadden op de rechtspositie van de lokale en provinciale mandataris, te verenigen in een zogenaamd “statuut”. Alle bestaande (toen nog federale) voorschriften werden vertaald in een allesomvattend Vlaams besluit. Hoe goed de bedoeling ook was, toch werd de woordkeuze als hoogst misleidend ervaren. Er ontbraken immers vele andere aspecten van die rechtspositie zoals het politiek verlot, het aanvullend sociaal statuut, de cumulatierегeling, de pensioenregeling, mandatenlijsten en vermogensaangiffen. De meeste van die aangelegenheden behoren (nog steeds) tot de federale bevoegdheid en kunnen aldus niet of niet volledig op Vlaams niveau worden geregeld.¹

Die vaststelling, evenals de wijzigingen aan het gemeentedecreet (GD) en het provinciedecreet (PD), in navolging van wat er voor de openbare centra voor maatschappelijk welzijn werd uitgewerkt

in het OCMW-decreet (OD), werden aangewend om het een en ander te wijzigen binnen een welomlijnd kader en strikte timing. Alle bepalingen die de bezoldiging van de mandataris betroffen, konden immers een opknopbeurt gebruiken. En, bij een volledig aangepast verslag aan de Vlaamse Regering hoort dan ook een volledig nieuw besluit. Het gebruik van een verslag is eerder uitzonderlijk dan gewoonlijk, maar het heeft ondertussen wel al zijn nut bewezen. Dat hiermee de versnippering compleet zou worden, werd dan ook als van ondergeschikt belang bevonden. Een eventuele coördinatie is en blijft nog steeds een mogelijke optie die de nieuwe Vlaamse Regering kan nemen.

Wat werd gewijzigd?

Bezoldigingsregeling

Het besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende de bezoldigingsregeling van de lokale en provinciale mandataris vervangt de artikelen 1 tot en met 44 van het besluit van de Vlaamse Regering van 19 januari 2007 houdende

het statuut van de lokale en provinciale mandataris. Alle nieuwe bepalingen zijn in werking getreden op 1 juli 2009.

Weddevaststelling en wijze van betaling

Bepalingen

- Artikel 70, §1, 3-4 GD, artikel 68, §1, 3-4 OD, artikel 68, §1, 3-4 PD
- Titel I van het BVR 5/6/2009

Overzicht van de wijzigingen

- Er is een nieuwe decretale grondslag voor het berekenen van de wedden, namelijk de basisvergoeding van de leden van het Vlaams Parlement aan 100%, dus zonder forfaitaire onkostenvergoeding, eindejaarstoelage en vakantiegeld (vroeger: inclusief). De nieuwe percentages bevestigen de bestaande situatie en houden tegelijk rekening met de vele indexaanpassingen die er in de loop van 2008 zijn geweest.
- De koppeling van de wedde aan het indexcijfer van de consumptieprijzen werd verduidelijkt in het verslag, naast de weergave van een uitgewerkte tabel met reële cijfers.

- Dat het bevolkingsaantal het ritme van de verkiezingen volgt (om de 6 jaar vastgesteld en dus niet jaarlijks), is uitdrukkelijk verankerd in het besluit.
- De wedde van de voorzitter en de leden van het districtcollege is effectief vastgesteld op 50% van de wedde van de burgemeester/schepen. Die vaststelling wordt aldus niet meer overgelaten aan de gemeenteraad (in navolging van een opmerking van de Raad van State bij het vorige besluit). De gemeenteraad heeft wel nog de mogelijkheid om af te wijken op grond van de reële omvang van de bevoegdheden (begrenzing 10%-50%).
  - De wijze van betaling is nu voor alle mandatarissen op gelijke wijze geregeld. Er is met andere woorden geen opsplitsing meer in functie van het type bestuur.
  - De voorwaarden en modaliteiten voor de betaling van de wedde van OCMW-mandatarissen werd geschrapt omdat dit uitdrukkelijk is geregeld in het OCMW-decreet zelf.
  - Het bestuur bepaalt voortaan zelf hoe de wedde zal worden uitbetaald, namelijk vooruit of na vervallen termijn.
  - De wijze van uitbetaling bij vervanging is geschrapt, want ook dit is nu uitdrukkelijk geregeld in de decreten zelf.
  - De overgangsbepaling in verband met de wedde (waarvoor artikel 20 BWHI moest worden ingeroepen) is verplaatst naar het einde van het besluit, naast de andere overgangsbepalingen.
  - Er is geen afzonderlijke titel meer voor de eindejaarstoelage en het vakantiegeld. De koppeling aan het gemeentepersoneel blijft behouden, maar de regeling wordt nu beschouwd als een element van de betaling van de wedde. Daarom zijn die bepalingen onder het hoofdstuk over de wijze van betaling terug te vinden.

- In het verslag werd de cumulatierегeling en de gevolgen ervan wat de eindejaarstoelage betreft, verduidelijkt.

Het presentiegeld

Bepalingen

- Artikel 17, §1-2, artikel 253, §2, 1ste lid, 3° (AGB) en 247, 1ste lid, 2° (EVAPV) GD, artikel 27, §1-2, artikel 17, §1-2, artikel 228, §2, 1ste lid, 3° (APB) en artikel 240, 1ste lid, 2° (EVAPV) PD.
- Titel II, III en IV van het BVR 5 juni 2009.

Overzicht van de wijzigingen

- Er werd een nieuwe lijst van vergaderingen (waarvoor presentiegeld kan worden betaald) voor het OCMW toegevoegd.
- De installatievergadering van de districtsraad werd geschrapt (omdat ook de andere installatievergaderingen niet werden weerhouden).
- De vraag uit het werkveld om ook de LAC's (lokale adviescommissies) toe te voegen aan de lijst, werd niet weerhouden omdat de oprichting en werking van die organen deel uitmaken van een andere regelgeving, andere dan het GD/PD/OD. Alleen het betrokken beleidsdomein en de functioneel bevoegde minister kan hierover een standpunt innemen. Dus voor die vergaderingen kan er op dit ogenblik GEEN presentiegeld worden toegekend.
- De voorwaarden en modaliteiten voor het toekennen van een presentiegeld aan OCMW-mandatarissen zijn niet langer vervat in het besluit. De draagwijdte van artikel 27 OCMW-decreet wordt wel verduidelijkt in het verslag. De binding met de gemeente is immers uitdrukkelijk geregeld in het decreet zelf. Er is op dit punt geen uitvoeringsbevoegdheid meer toegekend aan de Vlaamse Regering.

- De bedragen van het presentiegeld zijn, mits aanpassing aan de index, ongewijzigd.
- In het verslag wordt wel verduidelijkt dat de indexkoppeling alleen geldt voor het minimum- en maximumbedrag (alles daar tussen is een zaak van het bestuur zelf).
- Wat de aanvulling en vermindervoorwaarden betreft, heeft de Vlaamse Regering alleen een uitvoeringsbevoegdheid om de regels vast te stellen voor de raadsleden, niet voor de uitvoerende mandatarissen. Om die reden werd er geopteerd voor een sterke vereenvoudiging van de procedure voor de vermindering of aanvulling van de presentiegelden. Tegelijk werd in het verslag aanbevolen om alle mandatarissen op voet van gelijkheid te behandelen en aldus een gelijkaardige procedure toe te passen bij de aanvulling of vermindering van de wedden.
- De aanvraag tot vermindering of aanvulling gebeurt voortaan via een aangetekend schrijven (niet meer tegen ontvangstbewijs) bij het uitvoerend orgaan. Er moeten wel bewijsstukken worden toegevoegd (geen precisering meer, wel als voorbeelden opgenomen in verslag), dit om de controlebevoegdheid secretaris/griffier mogelijk te maken. Te noteren valt dat de decreetgever geen appreciatiebevoegdheid meer heeft toegekend aan het bestuur (kent toe als aan voorwaarden is voldaan).
- In het verslag wordt verduidelijkt wat onder inkomensverlies moet worden verstaan.
- De titel over het presentiegeld in extern verzelfstandigde agentschappen bevat geen fundamentele wijzigingen, alleen kleine tekstaanpassingen. Dit om misvattingen te vermijden, zoals in verband met de begrippen "deelnemende" (gemeente), alsook de "voorzitter en de ondervoorzitter". Het verslag zelf werd eveneens grotendeels over-

genomen, zij het sterk ingekort. Velen stellen overigens het nut van het opnemen van de regeling over de EVA's in dit besluit in vraag. Terecht, maar het betreft een beleidskeuze waaraan alleen via deze weg kon worden voldaan.

- In het verslag wordt gewezen op artikel 228, §1 van het OCMW-decreet over de binding van de verenigingen aan het OCMW op het vlak van presentiegeld.
- De bepalingen over het jaarlijks overzicht aan de externe auditcommissie werden geschrapt.
- Het verslag vestigt de aandacht op artikel 110 GD en artikel 106 PD in verband met de verbodsbepaling voor personeelsleden om geld te ontvangen voor vertegenwoordiging in rechtspersonen van het bestuur.

Kosten en fractietoelagen

Bepalingen

- Artikel 17, §3, artikel 38, §2 en artikel 70, §2 GD, artikel 27, §3 en artikel 70, §3 OD, artikel 17, §3, artikel 38, §2 en 68, §2 PD.
- Titel V van het BVR 5 juni 2009.

Overzicht van de wijzigingen

- De bestaande kostenregeling voor de niet-uitvoerende mandatarissen werd uitgebreid naar de uitvoerende mandatarissen.
- De forfaitaire bedragen voor de provincie zijn ongewijzigd, maar het voorstel om een forfait voor uitvoerende lokale mandatarissen te voorzien, werd verworpen. Voor hen kan aldus geen forfaitaire kostenregeling worden uitgewerkt. Om die reden werd in dit besluit, in artikel 39, een overgangsbepaling opgenomen die de besturen toelaat om eventuele bestaande forfaitaire systemen af te bouwen (behoud voor de duur van de huidige legislatuur).

- De kosten moeten nog steeds be-
wezen worden (3 cumulatieve voor-
waarden).
- De bevoegdheid van de secretaris
of griffier om de relevantie van kos-
ten voor vorming te beoordelen,
werd geschrapt.
- Ook de verplichting om jaarlijks een
verslag aan de raad voor te leggen,
werd geschrapt. Voortaan moet al-
leen een document met een over-
zicht van kosten worden opgemaakt
(aan openbaarheid onderworpen).
- Omdat er geen sprake kan zijn van
fracties binnen het OCMW, wordt
voorzien in een toelage aan de groep
van leden van de raad voor maats-
chappelijk welzijn. In het OCMW-
decreet is er immers geen bepaling,
gelijkaardig aan die van art. 38, §2
GD (huishoudelijk reglement fracties)
waarin een uitvoeringsbevoegdheid
wordt gegeven aan de Vlaamse Re-
gering om de grenzen te bepalen
voor de financiering van de frac-
ties. Er is ook geen verwijzing naar
de fracties, zoals die van artikel 40,
7° GD weerhouden in het OCMW-
decreet (cf. art. 49 OD) en er werd
geen uitvoeringsbevoegdheid ge-
geven, zelfs bewust, volgens de me-
morie, aan de Vlaamse Regering om
iets te regelen voor het fractieper-
soneel, zoals dat wel voor het kabi-
netpersoneel is gebeurd (art. 103, §4
OD). Er is met andere woorden geen
juridische grondslag (bevestigd door
de Raad van State) om te voorzien in
fractietoelagen binnen het OCMW.
Om die reden werd een toelage
gecreëerd voor de groep van leden
van de raad voor maatschappelijk
welzijn op grond van artikel 27, §3
van het OCMW-decreet. Die bepa-
ling betreft de bevoegdheid van de
Vlaamse Regering om de specifieke
kosten te bepalen.

Andere aspecten statuut lokale en provinciale mandataris

Zoals al eerder gesteld, zijn er nog aangelegenheden die een onderdeel zijn van het "statuut" van de lokale mandataris, maar die door andere besluiten of andere regelgeving zijn gevat. Het betreffen ondermeer de niet-geldelijke aspecten uit het gemeentedecreet, provinciedecreet en OCMW-decreet, zoals de tucht, de aansprakelijkheidsverzekeringen, de criteria om mandatarissen als gehandicapt te beschouwen, de eretitelregeling en de ambtskledij en sjerpen van de mandatarissen.

Ook op die punten zijn er enkele wijzigingen doorgevoerd, namelijk bij besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende wijziging van het besluit van 19 januari 2007 houdende het statuut van de lokale en provinciale mandataris en bij besluit van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 houdende vaststelling van de tuchtprocedure voor de mandatarissen (B.S. 29 mei 2009).

De aansprakelijkheids- en rechtsbijstandsverzekering

Bepalingen

- Artikel 17, §5-6 en artikel 74 GD, artikel 27, §5-6 en 73 OD, artikel 17, §5-6 en artikel 72 PD
- Titel VIII BVR 19 januari 2007.

Overzicht van de wijzigingen

De aansprakelijkheids- en rechtsbijstandsverzekering werden uitgebreid naar de gemeente- en districtsraadsleden, de provincieraadsleden (vroeger alleen hun uitvoerende mandatarissen), alsook naar de voorzitter, ondervoorzitter en de leden van de raad voor maatschappelijk welzijn.

Bijstand van een vertrouwenspersoon

Bepalingen

- Artikel 18 en 70bis GD, artikel 28 en 69 OD, artikel 18 en 68bis PD
- Titel IX BVR 19 januari 2007.

Overzicht van de wijzigingen

De criteria om als gehandicapt te worden beschouwd werden uitgebreid naar de uitvoerende mandatarissen van gemeenten, districten en provincies (vroeger alleen hun raadsleden), evenals naar raadsleden, de voorzitter en ondervoorzitter van het OCMW.²

Eretitels

Bepalingen

- Artikel 17, §4 en artikel 69 GD, artikel 27, §4 OD, artikel 17, §5 en 67 PD
- Titel X BVR 19 januari 2007.

Overzicht van de wijzigingen

Het hoofdstuk rond 'eretitels' is volledig herschreven. Met ingang van 1 juli 2009 werden de toekenningsvoorwaarden grondig vereenvoudigd. De vereiste van onberispelijk gedrag werd geschrapt. Een aftredende mandataris, die zijn ambt gedurende een legislatuur of ten minste zes jaar in dezelfde gemeente heeft uitgeoefend, kan de Vlaamse Regering verzoeken hem de eretitel van zijn ambt te verlenen.

Ook de procedure is sterk vereenvoudigd. Voortaan volstaat een verklaring op eer waarbij de betrokkene verklaart dat hij aan de toekenningsvoorwaarden voldoet.

Ten slotte wordt uitdrukkelijk bepaald dat het verzoek tot verlening van een eretitel schriftelijk moet worden ingediend bij de provinciegouverneur.

Tucht

Bepalingen

- Artikel 71 GD, artikel 71 OD en artikel 69 PD
- BVR 5 juni 2009.

Overzicht van de wijzigingen

De tuchtprocedure voor de uitvoerende mandatarissen werd al vastgelegd bij besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 2007. Maar omdat in de aanhef van dat besluit nog wordt verwezen naar de OCMW-wet werd, om legistische redenen, een volledig nieuw besluit genomen. Aan de inhoud van het vorige besluit werd echter niets gewijzigd, behalve dat er aansluiting werd gemaakt met de bepalingen van het OCMW-decreet. ■

Eindnoten

1 - Politiek verlof

- Wet van 19 juli 1976 tot instelling van een verlof voor de uitoefening van een politiek mandaat (B.S. 24 augustus 1976), uitgevoerd bij KB van 28 december 1976 (B.S. 31 december 1976), KB van 22 februari 1977 (B.S. 28 april 1977), KB 31 mei 1977 (B.S. 2 juli 1977) en KB van 5 april 2001 (B.S. 19 april 2001).
- Decreet van 14 maart 2003 houdende de regeling van het politiek verlof voor de personeelsleden van de provincies, gemeenten, de agglomeraties van gemeenten en openbare centra voor maatschappelijk welzijn, alsook de openbare instellingen en publiekrechtelijke verenigingen die onder hun controle of toezicht vallen (B.S. 24 april 2003).

- Het sociaal statuut

Artikel 70, §5 GD, artikel 19, §4 NGW, artikel 38 OCMW-wet, wet van 29 juni 1981 houdende de algemene beginselen van de sociale zekerheid voor werknemers (B.S. 2 juli 1981), zoals uitgevoerd bij KB van 2 augustus 2002 (B.S. 31 augustus 2002).

- De pensioenregeling

Wet van 8 december 1976 tot regeling van het pensioen van sommige mandatarissen en van dat van hun rechtverkrijgenden (B.S. 6 januari 1977), wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen (B.S. 17 augustus 1978), wet van 15 mei 1984 houdende maatregelen tot harmonisering in de pensioenregelingen (B.S. 22 mei 1984) en wet van 5 april 1994 houdende regeling van de cumulatie van pensioenen van de openbare sector met inkomsten voortvloeiend uit de uitoefening van een beroepsactiviteit of met een vervangingsinkomen (B.S. 7 mei 1994).

- Fiscaal statuut

- Wetboek van inkomstenbelastingen 1992 (artikel 49-51).
- Mandatenlijst en vermogensaangifte: Bijzondere wet van 2 mei 1995 betreffende de verplichting om een lijst van mandaten, ambten en beroepen, alsmede een vermogensaangifte in te dienen (B.S. 26 juli 1995), zoals uitgevoerd bij bijzondere wet van 26 juni 2004 (B.S. 30 juni 2004).

² Hier is er wel een technische vergissing in het besluit geslopen. Het woordje "raadslid" werd overal vervangen door "mandataris", behalve op 1 plaats, namelijk in artikel 55 op het einde van de zin.

De weg naar een actief lokaal onderwijsbeleid

Toepassing van het decreet van 30 november 2007

Onze lokale besturen in Vlaanderen kunnen zeker ook op het vlak van onderwijs een actief lokaal beleid voeren. De grenzen waarbinnen dit kan gebeuren, worden mede afgebakend door het decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid van 30 november 2007 dat sinds 1 januari 2008 in werking is getreden. Door dit decreet kan een lokaal bestuur acties ondernemen om een onderwijsbeleid te ontwikkelen in samenwerking met de lokale actoren, vertrekkende vanuit de lokale situatie en aanvullend bij het Vlaamse onderwijsbeleid. In dit artikel gaan we na welke mogelijkheden de decreetgever de lokale besturen biedt.

Toekennen sociale en andere voordelen

De regelgeving m.b.t. sociale voordelen werd destijds vastgelegd in het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 en is nauwelijks gewijzigd. In het decreet van 30 november 2007 werd de limitatieve lijst van zaken die onder de noemer 'sociale voordelen' vallen, opnieuw opgenomen. Het gaat om ochtend- en avondtoezicht buiten de periode van normale aanwezigheid van de leerlingen, het middagtoezicht voor de tijdsduur van maximaal één uur, het ter beschikking stellen van de voor het publiek toegankelijke gemeentelijke infrastructuur en de kosten van de toegang tot het zwembad voor de leerlingen lager onderwijs indien het zwembad niet behoort tot de gemeentelijke sportinfrastructuur en het leerlingenvervoer in het basisonderwijs. Deze sociale voordelen zijn enkel gericht op het gesubsidieerd en gefinancierd basis- en secundair onderwijs.

Met de invoering van dit decreet bestaat sinds 1 januari 2008 nu ook de mogelijkheid dat gemeenten, naast sociale voordelen ook andere voordelen toekennen aan de

scholen van de andere netten gelegen op hun grondgebied. En, in tegenstelling tot de sociale voordelen, is het toepassingsgebied van deze andere voordelen veel ruimer. De andere voordelen zijn immers ook van toepassing op het hoger onderwijs, op het deeltijds kunstonderwijs en op het volwassenenonderwijs dat door de Vlaamse overheid wordt gefinancierd of gesubsidieerd, op de Syntra en op de Centra voor Deeltijdse Vorming die door de Vlaamse overheid wordt gefinancierd of gesubsidieerd.

Gemeenten kunnen, ongeacht of zij zelf onderwijs inrichten of niet, **sociale voordelen** toekennen aan de schoolbesturen van haar grondgebied. Zij zijn verplicht dezelfde voordelen toe te kennen aan alle schoolbesturen gelegen op hun grondgebied, als die erom verzoeken. Zij mogen hierbij nooit een onderscheid maken tussen de leerlingen, welke scholen die ook bezoeken. De sociale voordelen mogen geen van de betrokken scholen een concurrentievoordeel of -nadeel opleveren en indien een ouderbijdrage gevraagd wordt, dan moet deze in verhouding staan tot de geleverde prestaties.

Wat de **andere voordelen** betreft, kan een lokaal bestuur wel beslissen om deze enkel aan de scholen van het eigen schoolbestuur toekennen. De bekostiging van het busvervoer voor sport- of sneeuwklassen of een bijdrage van de gemeente aan de sport- of sneeuwklassen is een voorbeeld van een 'ander voordeel' dat de gemeente kan toekennen. Indien het lokaal bestuur echter beslist om in de context van het flankerend onderwijsbeleid aan een school van een ander schoolbestuur op haar grondgebied een voordeel toe te kennen, dan kan dit dus. Elk lokaal bestuur beslist autonoom over het al dan niet toekennen van andere voordelen aan de scholen van de andere netten gelegen op haar grondgebied. Conform het gelijkheidsbeginsel moet dit dan wel voor alle scholen (van hetzelfde onderwijsniveau of hetzelfde soort onderwijs) op haar grondgebied op vergelijkbare basis gebeuren.

De decreetgever acht het belangrijk dat lokale besturen op bepaalde situaties kunnen inspelen. Daarom leggen de lokale besturen zelf criteria vast waaraan de scholen moeten voldoen om recht te hebben op bepaalde voordelen. De mo-

gelijkheid om criteria vast te leggen, moet de lokale besturen toelaten een specifiek beleid te voeren ten opzichte van scholen die zich in een vergelijkbare situatie bevinden. Het feit dat een lokaal bestuur criteria kan inbouwen, maakt het mogelijk dat er acties kunnen opgestart worden in scholen met bepaalde kenmerken of bepaalde doelgroep leerlingen. Een onderscheid maken tussen scholen die er een andere ideologie op nahouden kan echter niet als voorwaarde ingebouwd worden.

Het spreekt voor zich dat een lokaal bestuur ook geen onderscheid mag maken tussen de scholen die aan de door haar opgelegde criteria voldoen. Een lokaal bestuur moet daarnaast elke beslissing over een ander voordeel ten bate van een school van een ander schoolbestuur steeds onmiddellijk meedelen aan de schoolbesturen die op haar grondgebied onderwijs organiseren.

Leerplicht en verhoging deelname aan onderwijs van alle kleuters

Om het belang ervan te benadrukken, werden deze thema's in het decreet in een apart hoofdstuk opgenomen. Lokale besturen zijn verplicht hun medewerking te verlenen aan de controle op de leerplicht door het bevorderen van het regelmatig schoolbezoek en het aanpakken van spijbelgedrag van leerplichtige leerlingen in de scholen, gelegen op hun grondgebied. De lokale besturen werken ook mee aan maatregelen die moeten leiden tot een veralgemeende deelname van kleuters aan het onderwijs. Zij kunnen hiertoe zelf acties ondernemen of de acties van de lokale actoren coördineren of ondersteunen. In voorkomend geval werkt het lokaal bestuur hiervoor samen met het lokaal overlegplatform.¹ Als er geen lokaal overlegplatform is, overlegt het lokaal bestuur hierover met de lokale

onderwijsactoren, dat wil zeggen tenminste de scholen en de CLB's².

Subsidiëring onderwijsprojecten

Om het lokaal onderwijsbeleid een extra impuls te geven trekt de Vlaamse Regering jaarlijks middelen uit voor projecten in de 13 centrumsteden³, maar ook voor projecten in andere gemeenten of samenwerkingsverbanden van gemeenten. Voor het schooljaar 2008-2009 werd hiervoor voor de centrumsteden 1,5 miljoen euro gereserveerd in de Vlaamse onderwijsbegroting, voor de andere gemeenten of samenwerkingsverbanden van gemeenten 0,5 miljoen euro. De toekenning en de uitbetaling van deze middelen worden geregeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 18 april 2008 (besluit tot regeling van de procedure voor de toekenning van subsidies aan projecten in het kader van het flankerend onderwijsbeleid op lokaal niveau). Dat besluit vermeldt dat de Vlaamse minister van Onderwijs op drie verschillende manieren oproepen kan lanceren:

- een algemene oproep voor nieuwe projecten aan centrumsteden en andere gemeenten
- een specifieke oproep voor de verlenging van de lopende projecten in centrumsteden en andere gemeenten
- een 'eventuele' algemene oproep voor nieuwe projecten aan centrumsteden en andere gemeenten

Algemene oproep en selectieprocedure

Een algemene oproep wordt gelanceerd vóór 31 januari en wordt herhaald om de drie schooljaren (de eerste cyclus ging van start vanaf het schooljaar 2008-2009). Deze projectoproep wordt bekendgemaakt aan alle gemeenten en vermeldt ondermeer de inhoudelijke en vormelijke vereisten waaraan de projectvoorstellen

moeten voldoen, alsook het indicatief bedrag waarvoor projectvoorstellen kunnen worden ingediend.

Voor welke projecten?

Projecten komen in aanmerking als ze zich richten op doelstellingen m.b.t. gelijke onderwijskansen, kleuterparticipatie, spijbelen, probleemgedrag op school, ongekwalificeerde uitstroom, taalstimulering, betrokkenheid van ouders en de buurt, samenwerking tussen onderwijs, welzijn, cultuur, jeugd en sport, overgang van onderwijs naar arbeidsmarkt, doorstroming en oriëntering, geletterdheid, of levenslang leren.

Ontvankelijkheidscriteria

Om in aanmerking te kunnen komen dient het projectvoorstel vóór 1 maart 2008 te worden ingediend in de vorm van een projectfiche. De projectfiche bestaat uit een inhoudelijke en een budgettaire fiche. Het projectvoorstel moet voldoen aan een aantal criteria:

- uit de budgettaire fiche moet blijken dat de gemeente een financiële inbreng doet uit eigen middelen van minstens 20 % van de geraamde benodigde middelen⁴
- het advies van het lokaal overlegplatform moet bij het project worden gevoegd voor zover het project betrekking heeft op het basisonderwijs of het secundair onderwijs
- het project is school- en/of netoverschrijdend

De **inhoudelijke fiche** bevat de titel van het project en, in enkele zinnen, een concrete omschrijving. Daarnaast moet een beschrijving worden gegeven van de educatieve doelstellingen en resultaten van het project, bij voorkeur volgens het SMART-principe⁵. Vervolgens moeten aan de hand van een gedetailleerd tijdsplan over de duur van het project, bijvoorbeeld maandelijks, de concrete acties worden aangeduid.

In de **budgettaire fiche** moet per begrotingspost een gedetailleerde berekening weergegeven worden. Langs uitgavenzijde moet een opsplitsing gemaakt worden tussen werkingskosten, personeelskosten en andere projectkosten die met het project verbonden zijn, zoals belastingen, in-tresten... Langs inkomstzijde moet een opsplitsing gemaakt worden tussen de eigen werkingsmiddelen (die tenminste 20% van de totale inkomsten uitmaken!) en andere werkingsmiddelen, zoals de te verwachten subsidie flankerend onderwijs, andere subsidies, de bijdragen van scholen. De begroting moet ook 'sluitend' zijn, dit wil zeggen dat het totaal bedrag van de uitgaven gelijk moet zijn aan het totaal bedrag van de inkomsten.

Voor centrumsteden moet het projectvoorstel bovendien in overeenstemming zijn met en samen ingediend worden met het onderwijsplan⁶ van de stad.

Selectiecriteria

Een onafhankelijke beoordelingscommissie⁷ stelt een advies op waarin de voorkeur wordt gegeven aan projecten die aan volgende criteria voldoen:

- het project kadert in het lokale beleid inzake onderwijs en beantwoordt aan een duidelijke behoefte in het onderwijsveld, met welomschreven educatieve doelstellingen en resultaten
- het project schrijft een aantal kwaliteitscriteria voor in verband met de methode, het tijdsplan en de evaluatie
- de budgettaire fiche die deel uitmaakt van het projectvoorstel geeft een heldere weergave van de totale kostprijs en de financieringsbronnen

Op basis van deze criteria wordt door deze beoordelingscommissie een rangschikking opgemaakt. Als het aantal kwaliteitsvolle projectvoorstellen het bepaalde subsidiebedrag overschrijdt, wordt, van de in de eerste fase weerhouden

projecten, een tweede rangschikking opgemaakt, waarbij de commissie rekening houdt met de grootte van de gelijke kansproblematiek en de mate waarin het project hieraan tegemoet komt alsook met het aantal leerlingen dat naar school gaat in de desbetreffende gemeente.

Werkwijze

De beoordelingscommissie bezorgt haar advies aan de minister in de maand april. Op basis van de adviezen van de commissie duidt de minister in mei de projecten aan die voor financiering in aanmerking komen. De gemeentebesturen die projectvoorstellen indienden worden op gemotiveerde wijze in kennis gesteld van de selectie, ten laatste in juni 2008.

Specifieke oproep voor verlenging projecten en beoordelingsprocedure

Binnen een periode van drie schooljaren kunnen de gemeenten die subsidies ontvangen in het kader van het decreet, tot tweemaal toe een verlengingsdossier indienen en dit voor maximaal hetzelfde subsidiebedrag. Jaarlijks wordt aan die gemeenten een specifieke oproep gericht vóór 31 januari, behalve in het jaar waarin een algemene oproep wordt gelanceerd.

Ook bij de specifieke oproep worden de inhoudelijke en vormelijke vereisten opgenomen waaraan de projectvoorstellen moeten voldoen. Een projectvoorstel vermeldt minimaal een planning voor het volgende projectjaar, met inbegrip van een budgettaire fiche alsook een tussentijdse evaluatie over het lopende projectjaar. Om in overweging te worden genomen, moet het projectvoorstel vóór 1 maart worden ingediend in de vorm van een projectfiche, waarvan het model samen met de oproep wordt meegedeeld, en nog steeds voldoen aan de vooropgestelde criteria. De kwaliteit van de projectvoorstellen wordt beoordeeld op

basis van de planning en de tussentijdse evaluatie, en rekening houdend met de vooropgestelde criteria.

Eventuele algemene oproep en selectieprocedure

In de schooljaren waarin een specifieke oproep gelanceerd wordt, kan ook een algemene oproep gelanceerd worden als er na de beslissing over de verlenging van de projecten nog begrotingskredieten beschikbaar zijn. Die oproep wordt de eventuele algemene oproep genoemd.

De procedure van de algemene oproep is ook van toepassing op de eventuele algemene oproep, met uitzondering van de termijnen die een aantal maanden opschuiven. Zo kan een eventuele algemene oproep worden gelanceerd tot uiterlijk 30 april en moet het projectvoorstel worden ingediend vóór 31 mei. De beoordelingscommissie bezorgt haar advies aan de minister vóór 30 juni, de minister duidt vóór 30 juli de projecten aan die voor financiering in aanmerking komen en de gemeentebesturen worden in kennis gesteld van de selectie vóór 15 augustus.

Verantwoording aanwending subsidies en controle

De subsidies worden als volgt uitbetaald:

- een eerste schijf van 50% wordt betaald bij de aanvang van het project. Bij een verlenging van de subsidie wordt de eerste schijf alleen uitbetaald als het inhoudelijk eindverslag van de vorige projectperiode werd ingediend
- een tweede schijf van 40% wordt betaald nadat het project effectief vier maanden heeft gelopen en er een tussentijds verslag is ingediend

over de eerste vier maanden. Bij een verlenging van de subsidie wordt de tweede schijf bovendien alleen uitbetaald als het financieel eindverslag van de vorige projectperiode werd ingediend

- het saldo van 10% wordt betaald na de goedkeuring door het departement Onderwijs en Vorming van de door de begunstigden voor te leggen inhoudelijke en financiële eindrapportering

Het inhoudelijke en financieel eindrapport moeten, respectievelijk uiterlijk op 15 augustus en op 15 september volgend op het schooljaar waarin het project heeft gelopen, aan het departement Onderwijs en Vorming zijn bezorgd. Het inhoudelijk eindrapport handelt over de bereikte resultaten en de gehanteerde methodes tijdens het volledige projectjaar. Het financieel eindrapport geeft een overzicht van de inkomsten en uitgaven van het volledige projectjaar, een lijst van alle bewijsstukken, met telkens de vermelding van het bedrag, en een verklaring op erewoord dat de originele bewijsstukken die betrekking hebben op de subsidieperiode, ter beschikking worden gehouden. De bewijsstukken van de gemaakte kosten kunnen op elk moment door de bevoegde diensten van het Rekenhof en van het departement Onderwijs en Vorming worden opgevraagd. Ook controle ter plaatse is mogelijk.

De begunstigden verbinden zich er ten slotte toe de projecten zorgvuldig uit te voeren volgens de uitvoeringsbepalingen van de projecten, zoals die zijn opgenomen in het projectvoorstel. De gemeente dient het subsidiebedrag of een gedeelte van de verleende subsidie onverwijld terug te betalen als achteraf zou blijken dat de subsidie wordt aangewend voor andere doeleinden dan waarvoor ze werd verleend.

Eindnoten

1. Sinds 1 januari 2003 zijn er over heel Vlaanderen lokale overlegplatforms (LOP's) actief. Ze hebben elk een welbepaald werkingsgebied onder hun hoede. Een LOP vertegenwoordigt mensen uit de regio, namelijk directies en inrichtende machten van scholen en CLB's, schoolpersoneel, ouders en leerlingen, lokale socio-culturele en economische partners, organisaties van allochtonen en armen, integratiecentra, onthaalbureaus voor nieuwkomers en schoolopbouwwerk en heeft hoofdzakelijk een onderzoek- en adviesopdracht.
2. CLB staat voor Centrum voor Leerlingen Begeleiding.
3. De 13 centrumsteden zijn Aalst, Antwerpen, Brugge, Genk, Gent, Hasselt, Kortrijk, Leuven, Mechelen, Oostende, Roeselare, Sint-Niklaas, Turnhout.
4. Voor centrumsteden, welke meerdere projecten kunnen indienen, wordt de financiële inbreng van minstens 20% berekend op het geheel van de geraamde benodigde middelen van alle projecten van de stad.
5. Doelstellingen volgens het SMART-principe wil zeggen dat de doelstellingen specifiek, meetbaar, aanvaardbaar/actiegericht, realistisch/realiseerbaar en tijdsgebonden moeten zijn.
6. Het onderwijsplan bevat op inhoudelijk vlak, in het kader van het flankerend onderwijsbeleid, ondermeer een visie over de beleidsontwikkeling, de algemene strategische en operationele doelstellingen en uitgangspunten, een beschrijving van de gewenste effecten en indicatoren alsook de acties en projecten die de centrumstad in samenwerking met lokale actoren opzet. Verder moet hierin duidelijk gemaakt worden op welke wijze medewerking wordt verleend aan het bevorderen van het geregeld schoolbezoek, aan de leerplichtcontrole en aan maatregelen die moeten leiden tot een veralgemeende deelname van kleuters aan het onderwijs. Daarnaast moet ook op procedureel vlak over een aantal zaken duidelijkheid geschapen worden, zoals ondermeer over de wijze waarop met het lokaal overlegplatform en de lokale actoren wordt samengewerkt alsook de mate waarin zij actief betrokken waren bij de totstandkoming van het onderwijsplan.
7. Deze beoordelingscommissie is samengesteld uit twee afgevaardigden van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming, één afgevaardigde van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, één afgevaardigde van de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten en één externe deskundige.

Meer informatie

De integrale tekst van het decreet betreffende het flankerend onderwijsbeleid van 30 november 2007, alsook alle concrete informatie over subsidieaanvragen en een overzicht van gesubsidieerde projecten, kunt u terugvinden op de website van het Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming www.ond.vlaanderen.be/lokaalbeleid

Schepen van Buitenlandse Zaken, iets voor u?

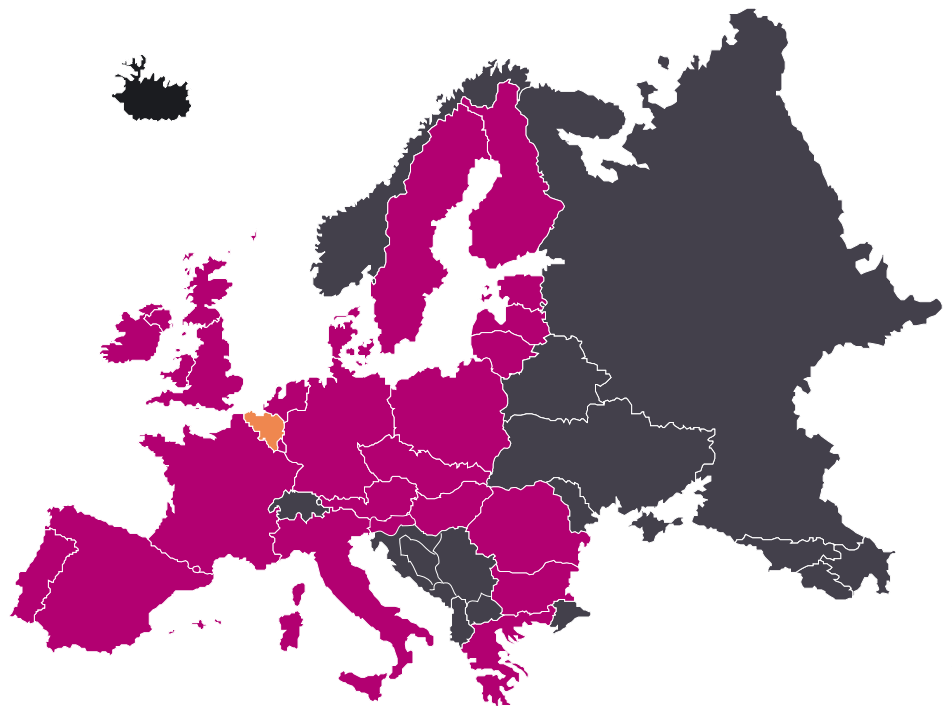
Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur geeft de lokale en provinciale publieke sector internationale verruiming en uitstraling.

Sinds begin 2009 werd het team van de administrateur-generaal van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur uitgebreid met een adviseur voor internationale aangelegenheden. Met die nieuwe functie komt het agentschap tegemoet aan de steeds voortschrijdende internationalisering en de europeanisering van zijn beleidsdomein.

Lokale en provinciale besturen in het Europese kluwen

De invloed van de Europese en internationale regelgeving op de werking van de lokale besturen kan vandaag niet meer worden onderschat. Supranationale regelgeving, zoals de milieuwetgeving, de overheidsopdrachtenreglementering, de dienstenrichtlijn winnen aan belang en impact, en vaak zijn het de lokale besturen die instaan voor de praktische omzetting en toepassing van die regelgeving.

In de EU-context is er daarnaast veel aandacht voor projectdeelneming, en -financiering. De Europese Unie lanceert regelmatig zogenaamde calls voor Europese projecten in de meest diverse beleidsdomeinen waar besturen, mits een ernstige verantwoording, op kunnen intekenen.

Het internationale werkveld blijft echter gekenmerkt door complexiteit en een gebrekkig inzicht. Dit bevordert allerm minst de implementering van de regelgeving. Mogelijkheden en kansen gaan hierdoor voorbij aan de doelgroep van de calls.

Het is een omvangrijke uitdaging om de informatiedoorstroming van het supranationale naar het lokale niveau te opti-

maliseren en om ondersteuning te geven bij de administratieve procedures. Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur wil graag coördineren tussen de diensten die de deskundigheid in huis hebben om de lokale en provinciale besturen te begeleiden en om hen de gelegenheid te geven om zelf ervaring op te bouwen en aan andere besturen door te geven.

Het agentschap is zich ook bewust van zijn behoefte, en deze van zijn belangengroepen, om inspraak te hebben in het Europese regelgevingproces. Binnen de Vlaamse overheid kan onderzocht worden hoe dit best wordt geformaliseerd. Gezien de inspraak inhoudgebonden is, is het nodig de inhoudelijk bevoegde agentschappen hierin te betrekken. Dit overleg kan uitmonden in één Vlaams standpunt en vermijdt versnippering van reacties naar Europa toe. Het kan de impact van Vlaanderen alleen ten goede komen.

Binnenlands Bestuur zet Vlaamse praktijken op Europese agenda

Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur is reeds langere tijd (discreet) internationaal actief. Grensoverschrijdende samenwerking met de buurlanden, de Vlaamse vertegenwoordiging in commissies over lokale besturen in de Raad van Europa, ontvangst van buitenlandse delegaties, deelneming aan werkgroepen rond Europese regelgeving, zoals recent de dienstenrichtlijn en Interreg-programma's, vormen een vast onderdeel van het takenpakket. Over de samenwerking met Nederland leest u elders in dit blad de actuele stand van zaken.

In de lokale en provinciale openbare sector zijn er heel wat mogelijkheden om het internationale beleid uit te bouwen en te stimuleren. Op korte termijn dient zich het Belgische voorzitterschap van de Europese Unie aan. De afgesproken toerbeurt voor de Belgische vertegenwoordiging in de Europese ministerraden voorziet dat het beleid voor lokale besturen is toebedeeld aan het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur onderhandelt mee over de invulling van dit beleidsdomein en ijvert voor een prominente Vlaamse aanwezig-

heid en zichtbaarheid. Onze bijdrage zal inhouden dat Vlaamse lokale besturen meewerken en hun verwezenlijkingen kunnen tonen aan de EU-partners. Louder informatief kan hier worden gemeld dat het team inburgering van het agentschap voor dit voorzitterschap samenwerkt met de federale overheid die dit domein coördineert en als het Belgische aanspreekpunt optreedt.

Mogelijk organiseert het Belgische EU-voorzitterschap in het najaar van 2010 een High Level Meeting on Local Governance. Dit jaarlijks terugkerende congres voor leidinggevendenden uit de sector van de lokale en provinciale besturen wil de samenwerking en informatie-uitwisseling tussen Europese collega's en besturen stimuleren en beoogt de verbetering van de eigen regelgeving en de organisaties.

Hoe doen ze het op een ander?

De uitwisseling van ervaringen in een internationale context bevordert het respect en de toenadering tussen verschillende regio's en vreemde culturen, waardoor, vanuit een gemeenschappelijk belang of een gedeelde interesse, samenwerkingsmogelijkheden worden geopend. Hieraan gekoppeld wil het Agentschap voor Binnenlands Bestuur investeren in het internationale vergelijkende onderzoek. Financiering van lokale besturen, toezichtuitoefening en de bevoegdheden van bovengemeentelijke instellingen, zijn een van de interessantste thema's.

Leren van buitenlandse modellen moet de bijsturing en verfijning van de eigen praktijken en regels inspireren. De openstelling naar vreemde en onbekende modellen etaleert ook de relativering van de eigen wijsheid en verhoogt de geloofwaardigheid. Vlaanderen en zijn besturen geven hierdoor uiting van hun open

cultuur die recent, jammer genoeg, door de gekende Raad van Europa-perikelen, werd beschadigd in de media. Die internationale wisselwerking kan een positieve beeldvorming activeren die bijdraagt tot de opbouw van de voorbeeldfunctie die Vlaanderen en zijn lokale besturen en provincies verdienen.

Die oefening is niet vanzelfsprekend en vraagt de nodige reflectie en organisatorische inspanningen. Dit mag de ambitie niet temperen. Vanuit die internationale invalshoek zal het agentschap inspelen op die nieuwe dimensie door internationaal overleg en netwerking te stimuleren en te organiseren. Dat Vlaanderen samenwerkingsverbanden heeft met bepaalde regio's, zoals met Noordrijn-Westfalen en Catalonië, opent perspectieven. Het betrekken van de lokale en provinciale besturen in dit proces moet gestimuleerd worden. Het aanreiken van best practices mag op het internationale forum immers niet beperkt blijven tot Nederland en Scandinavië.

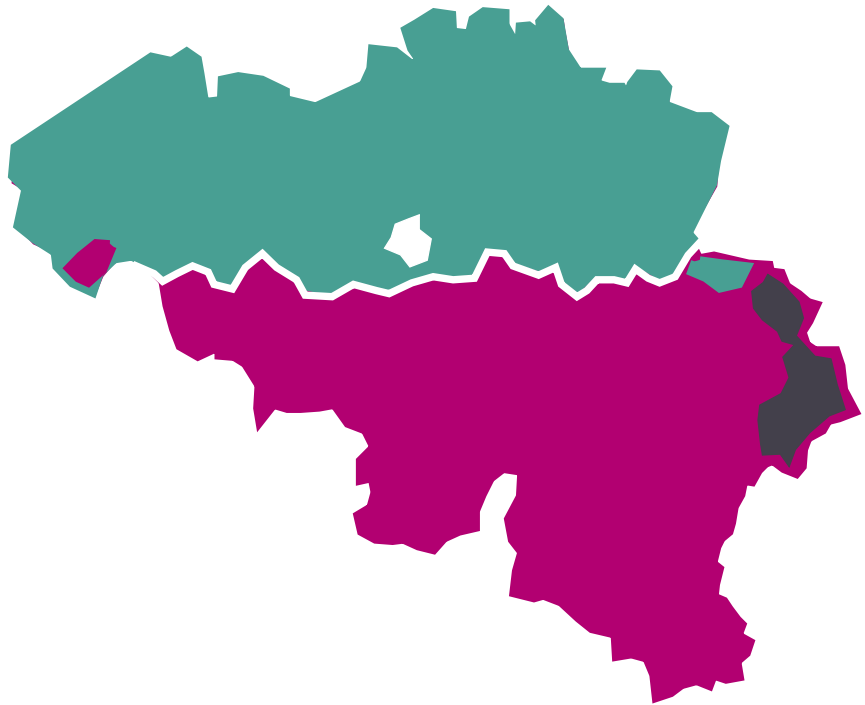
Hetzelfde engagement moet gelden voor de ontwikkelingsamenwerking waarvoor de Vlaamse overheid met meerdere gemeenten convenanten heeft gesloten. In dit domein bevinden zich mogelijkheden die inspelen op zeer actuele beleidsthema's. Het bevorderen van de noord-zuidrelaties is een thema dat sterk opgang maakt en het biedt de Vlaamse lokale besturen de kans tot sensibilisering van zijn inwoners. Dit onderdeel van het lokale bestuur onderbouwt de voorbeeldfunctie die openbare besturen moeten spelen en biedt een kans om de betrokkenheid van de burgers bij maatschappelijk relevante thema's een impuls te geven. Het Agentschap voor Binnenlands bestuur zal met het Vlaams Agentschap voor Internationale Samenwerking werken aan de verfijning van de regelgeving om ook kleinere besturen aan te spreken.

Onze boodschap: Vlaanderen en België: we staan niet stil

Verrijking door assimilatie van buitenlandse praktijken werkt langs beide kanten, zoals hiervoor al werd verwoord. Het kan verbazend lijken van hier melding te maken van ons staatsmodel dat, in al zijn complexiteit, een samenleving met drie taalgroepen omvat, die een staatkundige eenheid tracht te vormen. Dit is niet vanzelfsprekend. Het uiteenzetten en bevattelijk maken voor buitenlanders, en zelfs landgenoten, evenmin. Toch mag voor heterogeen samengestelde staten en gemeenschappen, de bruikbaarheid van de basisprincipes die onze staatsstructuur schragen niet worden miskend.

Het samenleven van drie taalgroepen en de culturen waartoe zij behoren, zorgt sinds het ontstaan van België voor politieke evenwichtsoefeningen. Dit wordt er niet op vereenvoudigd door de verschillende maatschappelijke en economische ontwikkeling en visie in de onderscheiden landsdelen. Ons staatsmodel dat steunt op overleg en de bescherming van de andere taalgroep, is nodig om de gemeenschappen te laten samenleven op een vreedvolle, democratische wijze en om het welzijn van de bevolking te vrijwaren.

Dit bestuursstelsel waarbij de bevoegdheden worden gelegd op het bestuursniveau dat deze het efficiëntst uitoefent, geniet van buitenlandse aandacht. Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur werd meerdere malen gevraagd om het bestuursconcept en de regelgeving van de lokale openbare sector binnen het federale kader te belichten. Bij de situering van zijn bevoegdheden benadrukt het agentschap de evolutie van de verschillende staatshervormingen, de bestuurlijke dynamiek en het voortdurende veranderingsproces. Vanuit de Vlaamse

bevoegdheid voor de lokale en provinciale besturen wordt de noodzaak en het belang van coherente competentiepakketten belicht.

In een heterogeen samengestelde maatschappij maakt de uitbreiding en het versterken van de bevoegdheden van de regio's en kleinere bestuurslagen deel uit van de democratisering. Bestuurd worden door vertegenwoordigers die de noden en verwachtingen begrijpen is het recht van het volk en is de kern van een democratie. Het optimaliseren van het bestuursniveau dat het kortst bij de burger staat, het lokale bestuur, is hiervan een essentieel onderdeel. Die besturen staan in voor het directe contact met burger, ervaren wat leeft in de samenleving en geven concrete invulling aan het bestuursmodel.

Het uitdragen van die boodschap is een doelstelling van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur en bij uitbreiding van de Vlaamse lokale en provinciale besturen. De werking van onze democratie, nationaal, regionaal en lokaal, in al zijn, soms bizarre vormen, is ons regio-eigen exportproduct, een realisatie waar vele regio's en landen ver- maar vooral bewonderend naar kijken. Verschillende recent ontstane of gedemocratiseerde staten worden geconfronteerd met onderscheiden bevolkingsgroepen die binnen hun staatsgrenzen leven. Ons vreedzaam model kan voor hen een voorbeeld zijn waarop zij zich kunnen oriënteren. ■

Grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse lokale overheden

De toenemende Europese integratie, waardoor grenscontroles zijn weggefallen en burgers in grensgebieden gebruik maken van het vrij verkeer van goederen, kapitaal en diensten, heeft ook op lokale overheden impact. Meer en meer werken zij samen met hun tegenhangers aan de andere kant van de grens. Dit is zeker het geval langs de Nederlandse-Vlaamse grens.

Deze bijdrage heeft niet de bedoeling een globaal overzicht te geven van alle vormen van samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse lokale overheden en zal daarom focussen op de samenwerking van deze overheden die gebaseerd is op de Benelux-Overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking.

Benelux

Voor een duurzame samenwerking van lokale overheden over de grens heen heeft de Benelux een juridisch instrument ontwikkeld: de "Benelux-Overeenkomst inzake grensoverschrijdende samenwerking tussen territoriale samenwerkingsverbanden of autoriteiten". Deze overeenkomst werd in Brussel op 12 september 1986 gesloten en is op 1 april 1991 in werking getreden.

De Benelux-Overeenkomst maakt geen onderscheid tussen samenwerking met aangrenzende gebieden en samenwerking met niet-aangrenzende gebieden. De overeenkomst geldt voor het gehele gebied van de Benelux in Europa. Om een voorbeeld te noemen: een Vlaamse gemeente kan op cultureel vlak met een Friese gemeente op basis van de Benelux-Overeenkomst samenwerken, ondanks het feit dat ze niet aan elkaar grenzen.

De Benelux-Overeenkomst kent twee cruciale uitgangspunten: de samenwerking gebeurt op vrijwillige basis en bij deze samenwerking blijft het interne recht van de betrokken landen onaangetaast. Ze is in Vlaanderen van toepassing op de provincies, de gemeenten, de verenigingen van gemeenten, de openbare centra voor maatschappelijk welzijn en de polders en wateringen.

De samenwerkende lokale overheden bepalen zelf op welke terreinen zij grensoverschrijdend samenwerken. De enige beperking is uiteraard dat de decentrale overheden die samenwerking willen aangaan op die terreinen ook taken en bevoegdheden moeten hebben.

De Benelux-Overeenkomst voorziet in drie verschillende mogelijkheden om de samenwerking te concretiseren:

- het treffen van een regeling waarbij een *openbaar lichaam* wordt ingesteld
- het treffen van een regeling waarbij een *gemeenschappelijk orgaan* wordt ingesteld
- het maken van een *administratieve afspraak*

Het Grensoverschrijdend Openbaar Lichaam (GOL)

Het GOL is de meest vergaande vorm van samenwerking die de Benelux-Overeenkomst bevat.

De kracht ervan schuilt voor een belangrijk deel in het feit dat aan een GOL bevoegdheden van regeling en bestuur kunnen worden overgedragen. Het GOL kan m.a.w. door de deelnemers in staat worden gesteld algemeen verbindende voorschriften vast te stellen en besluiten te nemen die niet alleen de deelnemers, maar ook de burgers binden.

Een ander sterk punt van het GOL is dat het rechtspersoonlijkheid bezit.

Een derde aantrekkelijke kant van het GOL is het feit dat een dergelijk samenwerkingsverband kan beschikken over een structuur met diverse geledingen. Zo kunnen adviescommissies ingesteld worden.

Het GOL kan ook personeel in dienst nemen. Behoudens uitzonderingen die in de statuten van het GOL worden bepaald, is het recht van de plaats waar de maatschappelijke zetel is gevestigd van toepassing op de rechtspositie van het personeel.

Het statuut van een GOL mag niet in strijd zijn met het interne recht van de betrokken landen. De Benelux-Overeenkomst voorziet enkele onderwerpen die in het statuut moeten worden geregeld, zoals de taken, de bevoegdheden en de werkwijze.

De Benelux-Overeenkomst voorziet ook in een rechtsbeschermingregeling tegen besluiten van het GOL. Ieder die door het handelen van een GOL in zijn belang wordt getroffen, heeft recht op dezelfde rechtsbescherming als hij zou hebben indien niet het GOL, maar zijn eigen overheid zou hebben gehandeld.

Het grensoverschrijdend gemeenschappelijk orgaan

Een wat minder vergaande vorm van samenwerking is het grensoverschrijdend gemeenschappelijk orgaan. Het is bedoeld als een platform voor overleg over grensoverschrijdende aangelegenheden. Het grote voordeel van het instellen van een gemeenschappelijk orgaan is dat daardoor een vaste overlegstructuur ontstaat tussen overheden aan weerszijden van de grens.

Aan het gemeenschappelijk orgaan kunnen geen verordenende bevoegdheden worden toegekend. De samenwerkende overheden kunnen een dergelijk orgaan wel voorzien van bestuurlijke bevoegdheid, d.i. de bevoegdheid om de deelnemers te binden. Het gemeenschappelijk orgaan heeft geen rechtspersoonlijkheid.

De grensoverschrijdende administratieve afspraak

In een administratieve afspraak kunnen zaken van zeer uiteenlopende aard worden geregeld. Overheden kunnen daarin bijvoorbeeld vastleggen op welke wijze zij bij de uitoefening van hun taken en bevoegdheden op een bepaald terrein rekening zullen houden met de overheden aan de andere kant van de grens. Ook kunnen zij door middel van een administratieve afspraak vastleggen hoe concreet uitvoering wordt gegeven aan afspraken die in grensoverschrijdend overleg (bijvoorbeeld in het kader van een grensoverschrijdend gemeenschappelijk orgaan) zijn gemaakt.

Toepassingen van de Benelux-Overeenkomst

naam	ondertekening	partners	omschrijving	
Grensoverschrijdend Openbaar Lichaam				
1.	BENEGO	3 december 1992	Gemeenten Turnhout, Antwerpen, Breda, Tilburg en andere	Algemene intergemeentelijke samenwerking
2.	Welzijn voor Ouderen Assenede-Sas van Gent	9 december 2002	Gemeente Terneuzen en OCMW Assenede	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake ouderenwelzijn
3.	Academie voor Muziek en Woord De Noorderkempen	8 januari 2003	Gemeenten Baarle-Hertog, Hoogstraten, Merksplas, Ravels, Rijkevorsel en Baarle-Nassau	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake muziekonderwijs
4.	Gent-Terneuzen	19 oktober 2007	Gemeente Terneuzen en stad Gent	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake arbeidsmarkt

Grensoverschrijdende samenwerking tussen Nederlandse en Vlaamse lokale overheden

Gemeenschappelijk Orgaan				
1.	Intergemeentelijk overlegorgaan Oost- en Zeeuwsch-Vlaanderen	22 januari 1992	Gemeenten Hulst, Beveren, St.-Gillis-Waas, Stekene, Axel	Algemene intergemeentelijke samenwerking
2.	Landschapspark Kempen-Zeeland	20 april 1998	Gemeenten Antwerpen, Stabroek, Reimerswaal, Woensdrecht	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake het landschapspark
3.	Gemeenschappelijk Orgaan Baarle	21 april 1998	Gemeenten Baarle-Hertog en Baarle-Nassau	Algemene intergemeentelijke samenwerking
4.	Euregio Scheldemond	27 oktober 1999	Provincies Zeeland, Oost- en West-Vlaanderen	Algemene interprovinciale samenwerking
Administratieve afspraak				
1.	Grensoverschrijdende medische hulp Essen-Roosendaal	1 april 1993	Gemeente Essen en streekgewest Westelijk Noord-Brabant (Roosendaal en omstreken)	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake ambulancevervoer
2.	Bijstandovereenkomst Baarle-Nassau en Hoogstraten	23 maart 1995	Gemeenten Hoogstraten en Baarle-Nassau	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake bijstandsverlening
3.	Delta-Toerisme Rijn-Schelde-Delta	20 november 1998	Gemeenten Antwerpen, Bergen op Zoom en Rotterdam	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake toerisme
4.	Grensoverschrijdende Milieustraat Baarle	2 juli 2001	Gemeenten Baarle Hertog, Baarle-Nassau en Alphen-Chaam	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake milieupark Baarle
5.	Euregionaal Rampenprotocol Scheldemond	14 april 2003	Provincies Zeeland, Oost- en West-Vlaanderen en gemeenten in de Euregio	Specifieke interprovinciale samenwerking inzake rampenbestrijding
6.	Samenwerkings-overeenkomst tussen de provincies Noord-Brabant en Antwerpen	8 juli 2003	Provincies Noord-Brabant en Antwerpen	Algemene interprovinciale samenwerking
7.	Brandweeroptreden in de gemeente Lanaken	1 juni 2005	Gemeenten Maasmechelen, Lanaken en de gemeente Maastricht	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake brandweeroptreden
8.	Grensoverschrijdende samenwerking Bibliotheek-voorziening Baarle	13 april 2007	Gemeenten Baarle-Hertog, Baarle-Nassau en stichting Basisbibliotheek Theek 5	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake bibliotheekvoorzieningen
9.	Overeenkomst "Omlegging provinciale weg Baarle"	19 april 2007	Provincie Noord-Brabant en de gemeenten Baarle-Hertog en Baarle-Nassau	Specifieke intergemeentelijke samenwerking inzake infrastructuur
10.	Euregionale samenwerking Maaseik – Bree – Weert	12 januari 2009	Stad Maaseik, stad Bree en gemeente Weert	Algemene intergemeentelijke samenwerking

Een Bijzondere Commissie begeleidt de grensoverschrijdende samenwerking

De Benelux-Overeenkomst voorziet in een Bijzondere Commissie Grensoverschrijdende Samenwerking. Algemeen geformuleerd dient zij grensoverschrijdende samenwerking te bevorderen en zich in te zetten voor een juiste toepassing van de Benelux-Overeenkomst.

In deze Bijzondere Commissie hebben leden van de Nederlandse, federale Belgische, Vlaamse, Waalse, Brusselse en Luxemburgse ministeries zitting.

De Bijzondere Commissie heeft een subcomité, namelijk het Directiecomité. In dit Directiecomité zetelen vertegenwoordigers van de Nederlandse, Vlaamse, Waalse, Brusselse en Luxemburgse ministeries bevoegd voor lokale overheden. Via hun

inbreng in het Directiecomité zorgen zij voor een correcte uitvoering van de verschillende activiteiten die opgelegd zijn aan de Bijzondere Commissie. Het Directiecomité heeft ook modelstatuten voor het hiervoor vermelde GOL uitgewerkt.

Ondersteunende rol van het Benelux Secretariaat-Generaal

Het Secretariaat-Generaal van de Benelux Economische Unie geeft inhoudelijke en facilitaire ondersteuning bij de toepassing van de Benelux-Overeenkomst. Zo informeert het Secretariaat-Generaal de belangstellende gemeenten over de mogelijkheden voor samenwerking die de Benelux-Overeenkomst biedt, helpt hen met het opstellen van de statuten, als zij besluiten om tot samenwerking op basis van de Benelux-Overeenkomst over te gaan, en met praktische vragen en toepassingen betreffende grensoverschrijdende samenwerking. ■

De contactpersoon bij het Benelux Secretariaat-Generaal is de heer Hans Mooren, tel. 02-519.38.43, e-mail jmooren@benelux.be

Vormingscentrum voor lokale besturen:

toekenning subsidies aan vormingsinitiatieven

Het vormingscentrum voor lokale besturen ondersteunt vormingsinitiatieven die specifiek gericht zijn op de mandatarissen en de ambtenaren van de lokale en provinciale besturen. In deze rubriek worden nieuwe initiatieven of nieuwe ontwikkelingen binnen het vormingscentrum aangekondigd

Basisvorming

In de loop van januari 2009 ontving het Vormingscentrum voor Lokale Besturen 53 aanvragen voor basisvorming. Deze werden voorgelegd aan de leden van het adviescollege voor topambtenaren en mandatarissen en op basis van hun advies, kende de administrateur-generaal van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur, de heer Guido Decoster, subsidies toe aan 44 vormingsinitiatieven. Op het budget voor 2009 werden er bijgevolg subsidies toegekend aan basisvormingsinitiatieven voor een totaal bedrag van 263.425 euro.

De volledige lijst van gesubsidieerde vormingsinitiatieven is terug te vinden op www.binnenland.vlaanderen.be/vormingscentrum/lopende_opleidingen.htm. De gesubsidieerde vormingsinitiatieven bestrijken een grote variëteit aan onderwerpen en worden onverdeeld in vijf grote categorieën: Beleid & Strategie, Management, Kwaliteit, Communicatie en Kennis.

Actualiteitsvorming

In de voorbije maanden werden ook subsidies toegekend voor actualiteitsvorming. Dat is vorming die georganiseerd wordt

ter gelegenheid van een wijziging van de regelgeving of een recente gebeurtenis. Deze subsidies kunnen het hele jaar door worden toegekend.

Eind augustus werden al aan 12 aanvragen voor actualiteitsvorming subsidies toegekend en 11 aanvragen waren nog in behandeling.

Er was nog ongeveer 55.000 euro beschikbaar voor actualiteitsvorming.

Evaluatie vormingscentrum

In BinnenBand nr. 58 (juni 2008) werd de evaluatie van het vormingscentrum aangekondigd; het aansluitende artikel (zie nr. 60, december 2008) maakte melding dat "begin 2009 meer informatie zou volgen in het volledige evaluatierapport van het vormingscentrum". Dat evaluatierapport werd echter niet volledig gepubliceerd. Het volledige evaluatierapport bestaat immers uit de twee artikelen die wél in BinnenBand gepubliceerd werden (nrs. 13/60 en 14/61) en een aantal interne werkdocumenten, zoals stroomdiagrammen. De interne werkdocumenten bevatten weinig relevante informatie voor de lokale besturen en zijn enkel bedoeld als insteek voor een eventuele herziening van het vormingscentrum.

De resultaten van de online vragenlijsten in het kader van de evaluatie, werden wel verwerkt in een publicatie, die is voorgesteld op het tweejaarlijkse congres van het European Consortium for Political Research (ECPR) dat plaats had in Potsdam van 10 tot 12 september 2009.

Het ECPR is een onafhankelijke, wetenschappelijke vereniging, die opgericht werd in 1970. De vereniging ondersteunt en stimuleert opleiding, onderzoek en internationale samenwerking van politieke wetenschappers in heel Europa en daarbuiten. Momenteel heeft het bijna 350 Europese institutionele en geassocieerde leden in meer dan 40 landen, zelfs tot in Nieuw-Zeeland en Japan. Deze leden vormen samen een netwerk van duizenden individuele politieke wetenschappers, internationale betrekkingen en specialisten in Europese studies. ■

Wie interesse heeft in deze publicatie, kan ze opvragen bij Hilde Vanmechelen: hilde.vanmechelen@bz.vlaanderen.be

Parlementaire vragen

In deze rubriek komt een selectie van parlementaire vragen aan bod. Het gaat om vragen die betrekking hebben op de thema's waarrond het Agentschap voor Binnenlands Bestuur werkt.

Vraag nr. 64 van 8 januari 2009 van de heer Jan Verfaillie, Vlaams volksvertegenwoordiger, aan de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering

Rechtspositieregeling personeel lokale besturen – afstemming

Vragen

- Heeft de minister specifieke bijkomende informatie verschaft over de draagwijdte van de overgangsbepaling vervat in artikel 222 van voormeld besluit?
- Kan de minister bevestigen dat toeslagen voor het verrichten van nachtprestaties die hoger liggen dan de in het voormelde besluit bepaalde 25% maar die opgenomen zijn in bestaande, door de gemeenteraad goedgekeurde regeling, behouden kunnen blijven, rekening houdende met de bepalingen van artikel 222 van het besluit van 7 december 2007?

Antwoorden

Het artikel 222 van het BVR RPR¹ bepaalt welke regelgevende teksten worden opgeheven. Het artikel dat geciteerd wordt in de vraag is het artikel 224 van het BVR RPR.

De draagwijdte van artikel 224 van het BVR RPR is beperkt tot de salarisschalen en de eventuele salaristoelage of -bijslag zoals de diplomabijslag. Bepaalde personeelsleden hebben bij de invoering van de algemene weddenschaalherziening in 1993 ervoor gekozen om niet ingeschakeld te worden in de nieuwe weddenschalen en hun salarisregeling van vóór de weddenschaalherziening te behouden. Deze waarborgregeling werd bestendigd met artikel 224 van het BVR RPR.

Op 1 januari 2009 moet het genoemde besluit van 7 december 2007 in de gemeenten en provincies geïmplementeerd zijn. In de loop van 2008 werd echter vastgesteld dat de bestaande overgangsbepalingen in titel XI, hoofdstuk II, afdeling I, met de geldelijke waarborgen niet helemaal toereikend zijn. Daarom werden de geldelijke overgangsbepalingen met het besluit van de Vlaamse Regering van 16 januari 2009 tot wijziging van het besluit BVR RPR van 7 december 2007 uitgebreid met een algemene bepaling in artikel 229bis. De tekst van het besluit van de Vlaamse Regering van 16 januari 2009 zal eerstdaags worden gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. Die bepaling laat de gemeente- en provincieraden toe, in afwijking van artikel 131, bepaalde, in de plaatselijke rechtspositieregeling bestaande toelagen of vergoedingen in overgangsregeling te behouden voor de personeelsleden in dienst op 1 januari 2009, die er reeds het genot van hadden. Het betreft een mogelijkheid en geen verplichting (de raad kan bepalen). Het

is de bedoeling dat de raden zo, als ze dat wensen, kunnen vermijden dat een dergelijk, eerder toegekend voordeel van personeelsleden in dienst moet afgenomen worden.

De in artikel 229bis vastgestelde regeling is echter beperkt in draagwijdte:

- de regeling betreft geenszins de omstandigheden en situaties waarvoor de eventuele vergoeding ressorteert onder het toepassingsgebied van de in titel VIII geregelde toelagen en vergoedingen. Vandaar dat er in artikel 229bis sprake is van "een andere toelage of vergoeding dan die welke vermeld worden in titel VIII of in deze afdeling ...";
- artikel 229bis kan dus geen grondslag leveren voor het behouden van bijvoorbeeld een hogere toeslag of gunstiger voorwaarden voor overuren of onregelmatige prestaties, noch voor het behoud van forfaitaire bedragen voor prestaties die geleverd worden op onregelmatige tijdstippen. Artikel 229bis interfereert niet in de artikelen 138 tot en met 142 van het besluit van 7 december 2007;
- het is dus niet mogelijk om artikel 229bis te gebruiken om de eventueel bestaande regelingen inzake nachtprestaties die gunstiger zouden zijn dan wat het BVR RPR voorziet, te behouden;
- de aanvullende overgangsbepalingen van artikel 229bis slaan integendeel op specifieke, plaatselijke situaties die op geen enkele wijze samen-

¹ BVR RPR staat voor besluit van de Vlaamse Regering van 7 december houdende de minimale voorwaarden voor de personeelsformatie, de rechtspositieregeling en het mandaatstelsel van het gemeente- en het provinciepersoneel en houdende enkele bepalingen betreffende de rechtspositieregeling van de secretaris en de ontvanger van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn.

vallen met de hierboven genoemde situaties. Voorbeelden hiervan zijn haartooitoelagen voor personeelsleden die moeten assisteren bij huwelijken, toelagen voor het delven van graven ...;

- artikel 229bis levert uiteraard geen grondslag voor het behoud van de beoogde toelagen en vergoedingen in organieke regeling. Artikel 131 van het besluit van 7 december 2007 is op dat vlak formeel.

Artikel 139 van het BVR RPR is een dwingende bepaling. De besturen kunnen daar niet van afwijken. Voor de prestaties geleverd tussen 22 uur en 6 uur krijgt het personeelslid ofwel een kwartier extra inhaalrust ofwel een toeslag op het uursalaris van 25%. Andere toeslagen kunnen niet worden toegekend.

Het is niet mogelijk om op basis van artikel 224 van het BVR RPR te stellen dat eventuele toeslagen voor nachtprestaties hoger dan 25% die vroeger werden goedgekeurd door de gemeenteraad kunnen behouden blijven.

Vraag nr. 61 van 23 december 2008 van mevrouw Else De Wachter, Vlaams volksvertegenwoordiger, aan de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering

Rechtspositieregeling personeel lokale besturen – nachtprestaties

Vraag

Welke concrete initiatieven worden er genomen opdat de toegekende vergoedingen voor nachtprestaties in de toekomst op basis van een gemeenteraadsbesluit verder zouden worden uitbetaald?

Antwoord

Het besluit van de Vlaamse Regering van 7 december 2007 houdende minimale voorwaarden voor de personeelsformatie, de rechtspositieregeling en het mandaatstelsel van het gemeentepersoneel en het provinciepersoneel en houdende enkele bepalingen betreffende de rechtspositie van de secretaris en ontvanger van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn (hierna BVR RPR genoemd) kwam tot stand na uitvoerige onderhandelingen binnen het daartoe bevoegde comité C1.

Dat overleg gebeurt met grote betrokkenheid van de vertegenwoordigers van de werkgevers en de werknemers, in uitvoering van een samenwerkingsovereenkomst tussen de Vlaamse Regering, de vertegenwoordigers van de lokale en de provinciale besturen en de representatieve vakbonden. Dit betekent in concreto dat de regeling, zoals thans opgenomen in artikel 139 van het BVR RPR, het resultaat is van het overleg met de werkgevers, vertegenwoordigd door de VVSG en de VVP en de werknemers, vertegenwoordigd door de drie representatieve vakbonden, namelijk ACV-od, ACOD en VSOA. Het is een compromis waarbij zo veel mogelijk rekening werd gehouden met de desiderata van alle partijen, werkgevers, werknemers en de Vlaamse Regering die zich inhoudelijk eerder terughoudend opstelt bij de besprekingen.

Met het BVR RPR werd, in uitvoering van het gemeente- en provinciedecreet, een rechtsbasis gecreëerd ten aanzien van de gemeenten en provincies. Bij de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur werd de vroegere bevoegdheid van de Koning om regels inzake toelagen en vergoedingen uit te vaardigen voor het gemeentepersoneel immers uit de Nieuwe Gemeentewet geschrapt. Tot aan de invoering van het BVR RPR bestond daardoor een rechtsvacuüm.

Sinds de invoering van de zogenaamde krachtlijnen Kelchtermans in 1993 en verschillende sectorale akkoorden die daarop volgden, hebben mijn ambtsvoorgangers via omzendbrieven nog wel richtlijnen uitgevaardigd voor de lokale besturen. Die sectorale akkoorden hadden een vrij wankel rechtsgrond, gelet op de ontbrekende bevoegdheid om ze om te zetten in regelgevende besluiten. De opeenvolgende sectorale akkoorden waren daardoor eerder aanbevelingen, die juridisch moeilijk afdwingbaar waren. Toch zijn veruit de meeste lokale besturen die sectorale afspraken, zoals tot stand gekomen in het Comité C1, gevolgd.

Met het BVR RPR is er vandaag een degelijke rechtsgrond voorhanden. Als resultaat van de onderhandelingen in het bevoegde Comité C1 bevat het BVR een aantal dwingende bepalingen waarvan de besturen niet kunnen afwijken. Die dwingende bepalingen zijn niet in strijd met de autonomie van de gemeenten. Artikel 116 van het gemeentedecreet bepaalt dat de Vlaamse Regering de minimale voorwaarden voor de rechtspositie moet vaststellen. Ook de Raad van State heeft geoordeeld dat de lokale autonomie niet geschonden wordt door de manier waarop het begrip "minimale voorwaarden" van het BVR RPR door de Vlaamse Regering werd ingevuld. Formeel kregen deze minimale voorwaarden vorm op de volgende manieren:

- door dwingende bepalingen;
- door de vaststelling van wat de raad minstens moet regelen;
- door de vaststelling van een welomschreven set van mogelijkheden;
- door de vaststelling van een maximumgrens, van een bedrag of van een onder-of bovengrens;
- door de vaststelling van ruimte voor afwijking of aanvulling van een dwingende bepaling.

De grenzen en beperkingen, vastgesteld in het BVR RPR hebben kracht van wet, zodat de lokale besturen ze moeten respecteren.

Artikel 139 van het BVR RPR behoort tot deze dwingende bepalingen. Dit artikel regelt onder andere nachtprestaties: per uur nachtprestaties tussen 22 en 6 uur ontvangt het personeelslid ofwel één kwartier extra inhaalrust ofwel één toeslag op het uursalaris die gelijk is aan 25 % van het uursalaris. Daarvan kan niet worden afgeweken. Deze percentages zijn na vele discussies binnen het comité C1 bepaald en behoren tot de dwingende bepalingen die vanaf 1 januari 2009 gelden. Personeelsleden kunnen evenmin aanspraak maken op een hogere toelage of op meer extra inhaalrust. Er zijn in het BVR RPR geen specifieke overgangsmaatregelen voorzien voor besturen die in het verleden misschien toch een hoger percentage zouden hebben toegekend.

Er zijn geen plannen om afspraken die hierover in het comité C1 gemaakt zijn opnieuw ter discussie te stellen.

Vraag nr. 152 van 6 mei 2008 van de heer Karim Van Overmeire, Vlaams volksvertegenwoordiger aan de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering

Vragen

- Wat is de juiste datum van inwerkingtreding van het decreet van 16 januari 2004 betreffende de begraafplaatsen en de lijkbezorging?
- Welke regeling geldt er voor asurnen die bijgezet werden vóór het decreet van kracht werd, wanneer de concessie van het columbarium afloopt? Blijft hier geen onduidelijkheid? Kan een gemeente in haar reglementering (reglement op de begraafplaatsen) opnemen dat asurnen, bij het einde van de concessie van het columbarium, aan de nabestaanden kunnen worden gegeven, als het overlijden dateert van vóór

de inwerkingtreding van het decreet van 16 januari 2004?

Antwoord

Artikel 31 van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, bepaalt dat dit decreet in werking treedt op de eerste dag van de vijfde maand die volgt op de maand waarin het in het Belgisch Staatsblad is bekendgemaakt. Het decreet van 16 januari 2004 is op 1 juli 2004 in werking getreden.

De regeling die nu geldt voor de asurnen van personen die overleden zijn vóór het decreet van 16 januari 2004 in werking is getreden, is dezelfde als de regeling die geldt voor asurnen van personen die overleden zijn sinds de inwerkingtreding van dit decreet. Voor beide soorten van asurnen gelden de huidige bepalingen van het decreet van 16 januari 2004. Artikel 30 van het decreet van 16 januari 2004 heeft immers de vroegere regelgeving, namelijk de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en lijkbezorging, met uitzondering van de artikelen 15bis, §2, tweede lid, 23bis en 32 ervan, opgeheven. Vanaf 1 juli 2004 is de wet van 20 juli 1971 niet meer van toepassing.

In toepassing van artikel 24, §1, vierde lid, van het decreet van 16 januari 2004 kan de as op een andere plaats dan de begraafplaats begraven of bewaard worden, of uitgestrooid worden, op een andere plaats dan de begraafplaats of op de aan het grondgebied van België grenzende territoriale zee, als de overledene dit schriftelijk heeft bepaald of, bij gebrek aan schriftelijke bepaling door de overledene, op gezamenlijk schriftelijk verzoek, vooraleer de crematie plaatsvindt, van zowel de echtgenoot of van diegene met wie de overledene een feitelijk gezin vormde als van alle bloed- of aanverwanten van de eerste graad.

Zelfs indien de wet van 20 juli 1971 nog van toepassing zou zijn, dan nog zouden de asurnen van personen die overleden zijn vóór het decreet van 16 januari 2004 in werking is getreden, niet aan de nabestaanden kunnen meegegeven worden. Artikel 24, vierde lid, van de wet van 20 juli 1971, voorzag immers dat de as enkel op een andere plaats dan de begraafplaats begraven of bewaard kon worden of uitgestrooid kon worden op een andere plaats dan de begraafplaats of op de aan het grondgebied van België grenzende territoriale zee indien de overledene dit schriftelijk had bepaald.

Vraag nr. 153 van 6 mei 2008 van mevrouw Laurence Libert, Vlaams volksvertegenwoordiger, aan de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering

Uitvaartmodaliteiten - Registratie laatste wilsbeschikking

Vraag

Via welke kanalen heeft men de mogelijkheid tot registratie van de laatste wilsbeschikking aan de bevolking gecommuniceerd?

Antwoord

De mogelijkheid tot registratie van de laatste wilsbeschikking is geen nieuw gegeven. Vóór het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging was de wet van 20 juli 1971 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging van toepassing. Artikel 15bis, §2, van deze wet, ingevoegd bij de wet van 28 december 1989, voorzag al dat iedereen tijdens zijn leven vrijwillig een schriftelijke kennisgeving van zijn laatste wilsbeschikking inzake de wijze van lijkbezorging, hetzij begraven, hetzij verstrooien, in de bevol-

kingsregisters kon laten inschrijven. De wet van 20 september 1998 heeft artikel 15bis, §2, van de wet van 20 juli 1971 gewijzigd zodat iedere persoon die voor crematie koos, ook kon laten registreren wat er na zijn overlijden met zijn as moest gebeuren. Het decreet van 16 januari 2004 heeft deze mogelijkheden behouden en heeft eraan toegevoegd dat het ritueel van de levensbeschouwing voor de laatste uitvaartplechtigheid ook kan geregistreerd worden. Bijgevolg is de registratie van de laatste wilsbeschikking in de bevolkingsregisters geen nieuw gegeven, maar een gegeven waarvan de bevolking al bijna twintig jaar van op de hoogte is en gebruik maakt. Toch is het besluit van 24 februari 2004, naast bekendmaking in het Belgisch Staatsblad, via de gebruikelijke communicatiekanalen van mijn administratie gecommuniceerd.

Vraag nr. 232 van 13 augustus 2008 van mevrouw Cindy Franssen, Vlaams volksvertegenwoordiger, aan de heer Marino Keulen, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Stedenbeleid, Wonen en Inburgering

Crematie – asbestemming

Vragen

- Is er reeds nagegaan welke de praktische problemen zijn waarmee de gemeentebesturen geconfronteerd kunnen worden wanneer er geen onderscheid zou worden gemaakt op basis van het feit of een overlijden al dan niet vóór de inwerkingtreding van het decreet van 16 januari 2004 heeft plaatsgevonden wat de thuisbewaring van de asurne betreft?
- Is het aangewezen om, wanneer het om het overlijden van een minderjarige gaat, het schriftelijke verzoek van de ouders of voogd ook nadat de crematie heeft plaatsgevonden in aanmerking te laten nemen?

Antwoord

In toepassing van artikel 24, §1, vierde lid, van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging, kan de as van een overledene thuis bewaard worden als de overledene dit schriftelijk heeft bepaald of, bij gebrek aan schriftelijke bepaling door de overledene, op gezamenlijk schriftelijk verzoek, vooraleer de crematie plaatsvindt, van zowel de echtgenoot of van diegene met wie de overledene een feitelijk gezin vormde als van alle bloed- of aanverwanten van de eerste graad of, indien het om een minderjarige gaat, op verzoek van de ouders of voogd.

De praktische problemen hebben niet zozeer te maken met het feit of er al dan niet een onderscheid wordt gemaakt of het overlijden dateert van vóór of na de inwerkingtreding van het decreet van 16 januari 2004. Urnen van personen die overleden zijn na de inwerkingtreding van het decreet van 16 januari 2004 kunnen immers enkel maar thuis bewaard worden als de echtgenoot of diegene met wie de overledene een feitelijk gezin vormde en alle bloed- of aanverwanten van de eerste graad dit vragen vooraleer de crematie heeft plaats gehad. De praktische problemen hebben integendeel te maken met de verwijdering van de urn uit het graf of het columbarium van de begraafplaats.

Er kan immers een situatie ontstaan dat plots veel gemeentebesturen geconfronteerd worden met de vraag tot teruggave van de as. Ook zijn asurnen bijgezet in concessies bij andere stoffelijke overschotten. Het is dan ook niet altijd even gemakkelijk voor de gemeenten om over te gaan tot de verwijdering van die asurnen.

De vraag rijst ook wat er moet gebeuren met de bestaande concessies van columbaria of urnenvelden waaruit de asurnen worden verwijderd omdat men ze thuis gaat bewaren. Moeten de gemeenten bijvoorbeeld de concessieprijs voor het gedeelte van de termijn die nog niet is verlopen terugbetalen?

Het is evenmin duidelijk in hoever in de tijd men zou kunnen teruggaan bij het invoeren van een dergelijke maatregel. Het valt ook niet in te schatten over hoeveel aanvragen het kan gaan, noch de omstandigheden in te schatten voor het ter beschikking stellen/opgraven van de asurnen.

Als men de urn van een overledene thuis wenst te bewaren, moet er daartoe een verzoek zijn. Ingeval het om een overleden minderjarige gaat, lijkt het logisch dat het verzoek uitgaat van de ouders of de voogd. Er zijn weinig of geen vragen over de thuisbewaring van een urn van een overleden minderjarige nadat de urn begraven is of bijgezet in een columbarium op de begraafplaats. ■

Richtlijnig

In deze rubriek krijgt u een overzicht van recent opgestelde omzendbrieven over binnenlands bestuur, inburgering en stedenbeleid

Omzendbrief BB 2009/02 van 5 juni 2009

Toelichting bij de wijzigingen aan het gemeentedecreet ingevolge het decreet van 23 januari 2009 tot wijziging van het gemeentedecreet en ingevolge het decreet van 30 april 2009 houdende diverse wijzigingen van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, de Gemeentekieswet gecoördineerd op 4 augustus 1932, het gemeentedecreet van 15 juli 2005 en het provinciedecreet van 9 december 2005 wat de regeling van de procedure inzake verkiezingsbezwaren betreft

De inwerkingtreding van de meeste artikelen van het decreet van 23 januari 2009 wordt geregeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 betreffende de inwerkingtreding van diverse bepalingen van het decreet van 23 januari 2009 tot wijziging van het gemeentedecreet, de uitvoering en inwerkingtreding van diverse bepalingen van het gemeentedecreet van 15 juli 2005 en de wijziging van diverse bepalingen betreffende personeel, financiën en organisatie van de gemeente. Dit besluit werd gepubliceerd op 29 april 2009 in het Belgisch Staatsblad. De omzendbrief gaat enkel uitvoerig in op de bepalingen die ofwel op 9 mei 2009 in werking traden ofwel op 1 juli 2009 in werking treden. Het decreet van 30 april 2009, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad op 22 mei 2009, brengt een wijziging aan in artikel 14 van het gemeentedecreet. Ook dit wordt in de omzendbrief toegelicht.

Omzendbrief BB 2009/03 van 5 juni 2009

Toelichting bij het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn

Met deze omzendbrief wordt, luik per luik, een overzicht gegeven van de voornaamste wijzigingen die door het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, verschenen in het Belgisch Staatsblad van 24 december 2008, en het inwerkingtredingsbesluit van 3 april 2009, bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad van 29 april 2009, worden aangebracht. Ook de inwerkingtreding van het OCMW-decreet wordt becommentarieerd.

Omzendbrief BB 2009/04 van 19 juni 2009

Toelichting bij de wijzigingen aan het provinciedecreet ingevolge het decreet van 30 april 2009 tot wijziging van het provinciedecreet, het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking en ingevolge het decreet van 30 april 2009 houdende diverse wijzigingen van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, de Gemeentekieswet gecoördineerd op 4 augustus 1932, het gemeentedecreet van 15 juli 2005 en het provinciedecreet van 9 december 2005 wat de regeling van de procedure inzake verkiezingsbezwaren betreft

Op 30 april 2009 bekrachtigde de Vlaamse Regering het decreet tot wijziging van het provinciedecreet en van het decreet van 6 juli 2001 houdende de intergemeentelijke samenwerking (B.S. 22 mei 2009).

De inwerkingtreding van de meeste artikelen van dit wijzigingsdecreet wordt geregeld in het decreet zelf. Een aantal besluiten van de Vlaamse Regering van 5 juni 2009 laat eveneens enkele bepalingen van het provinciedecreet van 9 december 2005 in werking treden.

Het gros treedt in werking ofwel de tiende dag na de datum van bekendmaking van het decreet of het besluit van de Vlaamse Regering (B.S. 19 juni 2009), ofwel op 1 juli 2009. De omzendbrief gaat enkel in op bepalingen die ofwel in juni, ofwel op 1 juli 2009 in werking treden.

Eveneens op 30 april 2009 bekrachtigde de Vlaamse Regering het decreet houdende diverse wijzigingen van de wet van 19 oktober 1921 tot regeling van de provincieraadsverkiezingen, de Gemeentekieswet gecoördineerd op 4 augustus 1932, het gemeentedecreet van 15 juli 2005 en het provinciedecreet van 9 december 2005 wat de regeling van de procedure inzake verkiezingsbezwaren betreft. Dit decreet brengt een wijziging aan in artikel 14 van het provinciedecreet. Ook dit wordt in de omzendbrief besproken.

Omzendbrief BB 2009/05 van 4 september 2009

Instructies voor het opstellen van de budgetten voor 2010 en de bijhorende meerjarenplannen van de gemeenten en de openbare centra voor maatschappelijk welzijn van het Vlaamse Gewest

Het eerste en tweede deel van de omzendbrief bevat richtlijnen die specifiek zijn voor respectievelijk de gemeenten en de OCMW's. Het derde deel omvat enkele gemeenschappelijke onderrichtingen voor beide lokale besturen.

Wat betreft de gemeenten vestigt de omzendbrief specifiek de aandacht op diverse bepalingen inzake planning en financieel beheer die in het gemeentedecreet zijn opgenomen en die krachtens het besluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 in werking zijn getreden op 1 juli 2009. Ook voor de OCMW's is het merendeel van de bepalingen betreffende financiering, planning en financieel beheer die zijn opgenomen in het decreet van 19 december 2008 betreffende de organisatie van de openbare centra voor maatschappelijk welzijn, krachtens het uitvoeringsbesluit van de Vlaamse Regering van 3 april 2009 in werking getreden op 1 juli 2009. Ook daarover verschaft deze omzendbrief de nodige uitleg. ■

Tot slot

Het Agentschap voor Binnenlands Bestuur beschikt naast het tijdschrift BinnenBand over nog andere communicatiekanalen, waarlangs zij informatie naar de lokale en provinciale besturen verspreidt.

Website: www.vlaanderen.be/binnenland

Binnenl@nd is de elektronische nieuwsbrief van het Agentschap voor Binnenlands Bestuur. In deze nieuwsbrief is recente info over het binnenlands bestuur, het stedenbeleid en het inburgeringsbeleid in Vlaanderen opgenomen: beslissingen van de Vlaamse Regering, de minister, het Vlaams Parlement, het agentschap. De nieuwsbrief verschijnt zo vaak er nieuws te melden valt, hij heeft dus geen vaste periodiciteit. Wenst u de nieuwsbrief ook te ontvangen, dan kunt u zich abonneren via onze website op volgend adres <http://www.binnenland.vlaanderen.be/e-kranten.htm>

Publicaties: Over belangrijke nieuwe ontwikkelingen of nieuwe regelgeving geeft het Agentschap voor Binnenlands Bestuur een publicatie uit. U kunt alle publicaties bestellen via onze website. Besturen en andere geïnteresseerden kunnen onze publicaties gratis bestellen tot zover de voorraad strekt. Voor particulieren geldt wel de beperking van maximum twee exemplaren van dezelfde publicatie per aanvrager.

Naast bestelling via elektronische weg, kan u de publicaties ook aanvragen via:

- e-mail: martine.vanruyskensvelde@bz.vlaanderen.be
- telefoon: 02/553.39.24
- fax: 02/553.43.01

Beleidsdomein Bestuurszaken
Wegwijs in het Agentschap voor Binnenlands Bestuur
 provinciale afdelingen

Antwerpen

Limburg

Vlaams-Brabant

Oost-Vlaanderen

West-Vlaanderen

Agentschap voor Binnenlands Bestuur
 Afdeling Antwerpen
 Koningin Elisabethlei 22-24
 2018 Antwerpen
 fax: 03 240 53 77

binnenland.antwerpen@vlaanderen.be

Guy Peeters
 (afdelingshoofd) 03 240 51 19

Secretariaat
 Peter Verpoorte 03 240 53 26
 Ria Truyts 03 240 57 42

Coördinatie
 Jan Van Dyck 03 240 53 20

Hinder
 Hugo Cools 03 240 57 22

Overheidsopdrachten en patrimonium
 Dirk Janssens 03 240 53 25
 Walter Frans 03 240 55 96

Regelgeving en werking
 An Van Herck 03 240 53 92
 Sofie Andriessen 03 240 58 19

Personeel lokale besturen
 Jan Verhulst 03 240 55 28
 Hans Buysse 03 240 55 25

Financiën gemeenten en politiezones
 Leo Brouns 03 240 57 09
 Lieve Gyssens 03 240 53 31

Fiscaliteit
 Eddie Kassirer 03 240 53 13

Audit en Financiën OCMW's
 Geert Mertens 03 240 58 14
 Jan Pauwels 03 240 58 65

Erediensten
 André Van Beek 03 240 58 51
 Geert Mertens 03 240 58 14

Agentschap voor Binnenlands Bestuur
 Afdeling Limburg
 Universiteitslaan 1
 3500 Hasselt
 fax: 011 29 96 21

binnenland.limburg@vlaanderen.be

Willy Honings
 (afdelingshoofd) 011 29 96 22

Erwin Das
 (stafmedewerker) 011 29 96 35

Secretariaat 011 29 96 20

Coördinatie
 Frank Baret 011 29 96 43
 Jan Ruyters 011 29 96 73

Werking lokale overheden
 Wim Somers 011 29 96 66
 Ludo Callens 011 29 96 68

Personeel
 Maryse Bouduin 011 29 96 44
 Veerle Paulissen 011 29 96 45

Financiën
 Sandra Beckers 011 29 96 50
 Yolanda Van Sweefelt 011 29 96 60

Fiscaliteit
 Kristof Vanhamel 011 29 96 61

Overheidsopdrachten
 Kristine Van de Peer 011 29 96 75
 Carine Wolfs (erediensten) 011 29 96 88

Patrimonium en PPS
 N.N. 011 29 96 75
 011 29 96 84

Politie, Welzijn, Ruimtelijke Ordening
 Denise Robben 011 29 96 84

Audit OCMW's
 Liesbeth Maesen 011 29 96 58
 Kenny Bosch 011 29 96 72

Agentschap voor Binnenlands Bestuur
 Afdeling Vlaams-Brabant
 Ubicenter, 1ste verdieping
 Philipssite 5
 3001 Leuven fax: 016 26 90 08

binnenland.vlaamsbrabant@vlaanderen.be

Nicole Pijpops
 (afdelingshoofd) 016 26 90 06

Stafmedewerker 016 26 90 19
 Steve Waeyaert

Secretariaat 016 26 90 68

Werking lokale overheden
 Geert Demarsin 016 26 90 05
 Kris Vermeersch 016 26 90 65

Personeel
 Ludo Steenwinkel 016 26 90 50
 Erik Moulart 016 26 90 62

Financiën
 Koen Van Lierde 016 26 90 75

Fiscaliteit
 Veerle Coomans 016 26 90 64
 Olivia Solemé 016 26 90 87

Overheidsopdrachten
 Geert Demarsin 016 26 90 05
 Nele Smets 016 26 90 30

Patrimonium
 Geert Demarsin 016 26 90 05
 Caroline Corbeels 016 26 90 34

Audit OCMW's
 Koen Van Lierde 016 26 90 75
 Lotte Leenders 016 26 90 85

Agentschap voor Binnenlands Bestuur
 Afdeling Oost-Vlaanderen
 Gouvernementstraat 1
 9000 Gent
 fax: 09 267 82 99

binnenland.oostvlaanderen@vlaanderen.be

Riet Erauw-Zegers
 (afdelingshoofd) 09 267 81 23

Coördinatie en ondersteuning
 Raymonde Rommel 09 267 82 50
 Kris Coupé 09 267 83 82
 Wim Vandenhaute 09 267 82 28
 Liesbeth De Clercq
 (stafmedewerker
 secretariaat) 09 267 81 06

Werking lokale overheden
 Johan Nyckees 09 267 84 07
 An De Meester 09 267 84 08

Personeel
 Wim Vandenhaute 09 267 82 28
 Charlotte Van den Bossche
 09 267 82 22

Financiën
 Bernard Struyve 09 267 82 32
 Marc De Vos 09 267 82 91

Fiscaliteit en cel erediensten
 Marleen De Groote 09 267 83 70
 Johan Mortier 09 267 83 79

Overheidsopdrachten en patrimonium
 Mieke Van Moen 09 267 82 47
 An De Gussemé 09 267 84 91

Audit OCMW's
 Guillame Descamps 09 267 83 75
 Liesbeth De Moor 09 267 83 73

Agentschap voor Binnenlands Bestuur
 Afdeling West-Vlaanderen
 Burg 4
 8000 Brugge
 fax: 050 40 56 00

binnenland.westvlaanderen@vlaanderen.be

Bruno Vanmarcke
 (afdelingshoofd) 050 40 56 36
 secretariaat 050 40 56 76

Coördinatie
 Heidi Godderis 050 40 56 25
 Thomas Van Langenhove 050 40 56 06

Werking lokale overheden
 Caroline Dumoulin 050 40 56 34
 Emmanuel Dethier 050 40 56 72

Personeel
 Marthe Claeys 050 40 56 50
 Jan Coudron 050 40 56 05

Financiën
 Willem Van Damme 050 40 56 59
 Susy Vlamynck
 (erediensten) 050 40 56 68

Fiscaliteit
 Pascale Verhaeghe 050 40 56 63
 Willem Van Damme 050 40 56 59

Overheidsopdrachten
 Ivan Hoste 050 40 56 43
 Caroline Hollevoet 050 40 56 47

Patrimonium
 Ivan Hoste 050 40 56 43
 Pieter Van Maldegem 050 40 56 46

Audit OCMW's
 Virginie Lakiere 050 40 56 61
 Hans Verplancke 050 40 56 73
 Hannelore Coulier 050 40 56 17

Beleidsdomein Bestuurszaken
Wegwijs in het Agentschap voor Binnenlands Bestuur
centrale afdelingen — Boudewijnlaan 30 bus 70, 1000 Brussel

Algemeen directeur

Sami Souguir 02 553 43 25
fax: 02 553 43 01

secretariaat 02 553 40 38 of 02 553 01 91

**Afdeling Beleid Binnenland, Steden
en Inburgering**

Beleid Binnenland

Sami Souguir 02 553 43 25

Stedenbeleid

Monique De Ceuster 02 553 40 29
info@thuisindestad.be

Diversiteit

Luus Heyligen 02 553 33 12
diversiteit@vlaanderen.be

Inburgering

Annie Degroote 02 553 32 53
inburgering@vlaanderen.be

Afdeling Organisatie en Beheer

begroting, federaal token, website,
verkiezingen, BinnenBand, Jaarbeeld,
mandatendatabank

binnenland@vlaanderen.be
binnenland-verkiezingen@vlaanderen.be

Piet Van der Plas (afdelingshoofd) 02 553 59 03
fax: 02 553 43 01

secretariaat 02 553 40 21 of 02 553 43 37

Begroting

Jeroen Dejonckheere 02 553 44 37

Mandatendatabank

Eva Wuyts 02 553 39 63

Website en lay-out

Sylvie Van de Waeter 02 553 38 30

Verkiezingen en ICT

Tom Doesselaere 02 553 40 12

administrateur-generaal

Guido Decoster 02 553 39 26
fax: 02 553 43 01

secretariaat 02 553 39 24
of 02 553 39 46

Internationale aangelegenheden 02 553 43 07
Erik Vander Peypen

binnenland@vlaanderen.be

**Afdeling Lokale en Provinciale Besturen
Financiën en Personeel**

Johan Ide (afdelingshoofd) 02 553 40 03
fax: 02 553 40 02

secretariaat 02 553 37 82

binnenland-personeel@vlaanderen.be
binnenland-financies@vlaanderen.be
gesubsidieerdeinfrastructuur@vlaanderen.be

Financiën

Johan Ide 02 553 40 03
Ann De Saedeleer (fondsen) 02 553 39 78
Steve De Boever* 02 553 40 07
Nico De Vulder* 02 553 39 62

Fiscaliteit

Lieve Lemoine 02 553 39 76
Steve De Boever 02 553 40 07

Nieuw Financieel Instrumentarium 02 553 35 14

Gesubsidieerde infrastructuur

Jan Baeyens 02 553 75 62

Personeel

Hugo Van de Meersche 02 553 39 65
Ivo Driesen 02 553 39 99

Vormingscentrum lokale besturen

Hilde Vanmechelen 02 553 39 75

*voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en lokale openbare bedrijven

**Afdeling Lokale en Provinciale Besturen
Regelgeving en Werking**

Rudy Janssens (afdelingshoofd) 02 553 39 70
fax: 02 553 39 52

secretariaat 02 553 43 21
of 02 553 37 13

binnenland-juridisch@vlaanderen.be

Organieke regelgeving

Marc Verhulst* 02 553 01 99
Wouter Verhille 02 553 41 69
Jeroen Van der Meeren** 02 553 43 05
Anneleen Christiaens* 02 553 39 59

Werking lokale overheden

Jo Craeghs 02 553 40 11

**Werking intergemeentelijke samenwerkingsverbanden,
autonome bedrijven en OCMW-verenigingen**

Marc Verhulst 02 553 01 99
Anneleen Christiaens 02 553 39 59

Overheidsopdrachten

Joan Halsberghe 02 553 35 27
Cathy Van Durmen 02 553 38 84

Patrimonium

Jeroen Van der Meeren 02 553 43 05

Begraafplaatsen en lijkbezorging

Edwin Lefebvre 02 553 40 16

*voor intergemeentelijke samenwerkingsverbanden en lokale openbare
bedrijven

**voor de OCMW-verenigingen